

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe o lună . 2 "

Nrul de Duminecă

Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și :
America . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Miksa utca 2-3.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscripte nu se îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

3/16 Mai.

Nevoile apăsătoare ale vieții de toate zi-
lele pe deoparte, pe de altă parte porniri
bune și norocoase au contribuit la un pro-
gres neîndoios pe toate terenele. Îndeosebi
în ce privește organizarea și întărirea eco-
nomică.

Trebuie să constatăm însă și celalalt ade-
văr: entuziasmul cald, spontan și comuni-
cativ ce stăpânea în era memorandistă, a
scăzut. Pe acea vreme 3/15 Mai era ser-
bată nu numai în toate centrele, dar până
și pe sate, între țărani. Se înțelege: în urma
inițiativei preoților și învățătorilor... Zile de-
arândul »Tribuna« delă Sibiiu era plină cu
rapoarte despre înălțătoare serbări și scrisori
de aderențe și încurajare la adresa comi-
tetului național și luptătorilor din presă.
Marea, epocala zi de 7 Mai 1894 la Cluj
numai în mijlocul unui astfel de entuziasm
s'a putut produce...

Unde am mai putea însă azi aduna întreaga
floare a națiunii, pe toți frunțașii încercați
și pe toți tinerii de valoare ai neamului, în
fruntea a zeci de mii țărani delegați ai tu-
tutor satelor?

Unde se va serba mâine în amintirea
zilei de 3/15 Mai? Care preot va face
parastas pentru odihna sufletelor eroice stinse
în luptele delă 1848-49 și mai târziu,
dupăce au luminat viața publică românească
și-au îmbogățit istoria neamului? Care în-
vățător își va duce elevii afară în crâng,
să le evoce zilele de glorie de odinioară?

Și ceilalți frunțași ai neamului aduna-se-
vor la un loc, să prăznuiască? Tinerimea
universitară aranja-va oare serbări ca în tre-
cut, inspirând românimea delă un capăt la
altul și făcând ca Viena, Grațul, Budape-
sta și Clujul să fie nu emporii de înstrăi-
nare, ci școală înaltă de naționalism con-
știent, capabil de cea mai curată jertfă?!...

Serbau apoi societățile fraților emigrați
în România; între studențimea din Bucu-
rești și Iași și între cea delă noi se schim-
bau telegrame și adrese frățești; poeți de
seamă cântau pe-atunci sentimentul nobil
care anima întreaga obște românească...

La Sibiiu domnișoarele române înfruntau
procesele puse la cale de poliție și procu-
rori, dar n'au vrut să lapede tricolorul. Și
pentru brâne în treicolori flăcăi și fete lup-
tau cu jandarmii...

Azi par'că o amorțeală apasă asupra
noastră... Ca și când ne-am fi istovit în
lupta electorală d'acum trei ani ori am sta
descuragiați de eșecurile suferite la Bocșa
și Oravița...

Azi peatra de pe Câmpul libertății zace
sfărâmată în bucăți, fără să ne fi grăbit a
ridica marmoră falnică pe locul unde duș-
manul a crezut să ne batjocorească istoria...

Și venitu-i-a cuiva în minte să ducă pe
ziua de mâine flori la mormântul delă
Țebia ori să facă a-se oficia liturghie în
biserica adumbrită de gorunul lui Horea?

Azi suntem par'că încătușați de arcanele
cuprinse în legea congruei și a ucazelor lui
Apponyi... Azi, de n'ar fi presa națională,
nu știm cine ar aminti măcar de zilele fru-

moase acăror amintire devine tot mai pa-
lidă..

Par'că am fi desconcentrați, măcar că
niciodată n'am fost mai tare avizați la o
solidaritate frățească cimentată de entuziasm
sincer și trainic...

Ori cel din trecut să fi fost efemer, efect
al momentelor? Să nu fie în suflete același
devotament nemărginit pentru cauză?... Să
înțelegem azi mai puțin, ca înainte cu 15-20
ani, că luptă națională impunătoare și cu
rezultate nu se poate purta fără cultivarea
sentimentelor naționale, iar școala chemată
să cultive aceste sentimente sunt puținele
serbători naționale, ba am putea zice: *sin-
gura zi de 3/16 Mai!*

Școalele populare ne sunt ca distruse
deja. În cele secundare, iarăși nu îndrăznim
să sperăm, că se vor încumeta directorii a
pune la cale ori a permite măcar serbarea
acestei zile.

Asta e trista realitate...

În măsură ce ne-am întărit pe teren so-
cial, economic și politic, întemeiând așeză-
minte și dispunând de arme mai multe în
lupta vieții reale, par'că am neglijat cea-
laltă parte a ființii noastre naționale, *sufle-
tul*... Nu ne-am mai gândit, în aceeași mă-
sură și la sporirea mijloacelor de cultivare
a inimei, ci întreg domeniul sufletesc, din
punct de vedere național, a fost lăsat exclu-
siv numai în grija presei.

Aceasta, ori cât și-a făcut datoria și a
dat exemple de jertfă și zel, singură n'a
putut îndeplini tot, mai ales că scrisese și
îndemnurile sale n'au avut în sânul inte-

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Câmpul libertății.

*Un zvon din sat în sat străbate
Și dă norodului curaj,
El pleacă 'n valuri tulburate
Și se îndreaptă către Blaj.*

*Sunt preoți și mireni, cu toții
Mânași de-acelaș ideal —
În fruntea tuturoră moșii,
Mândria mândrului Ardeal.*

*Ei simt că 'ntâiaoară-i leagă
Un dor adînc de neam întreg,
Aleargă toți să-l înțeleagă —
Și cit de bine-l înțeleg.*

*Căci bat cincizeci de mii de piepturi,
Și-n ele inimi românești
Cari strigă : libertate, drepturi
Pe plaiurile strămoșești.*

*O sfîntă zi de sărbătoare!
Popor voinic din văi și lunci,
Te-om mai vedea odată oare
Precum te-ai arătat atunci?*

*Povestea vremii ne învață
Că orice rană are leac,
Dar o 'ntîmplare-asa măreață
Sbucnește-odată la un veac!*

St. O. Iosif.

3/16 Mai 1848.

— Repriviri istorice. —

În vârtejul luptelor și strădaniilor noastre poli-
tice, atât de frumoase și de înțelepte, pe cât de
lipsite de perspectiva unor succese apropiate,
amintirea neamului românesc se va întoarce, tot-
deauna, plină de mândrie și de așteptări duioase,
cătră ziua înfrățirii de pe Câmpul Libertății,
cătră adunarea cea mare națională, care în stri-
gățele de bucurie ale poporului întreg a vestit
lumii trezirea la viață de oameni și la conștiința
de cetățeni a miilor și milioanele de români des-
moșteniți, cari veacuri de-a rândul au fost ca în
»umbra morții«.

Amintirea recunoscătoare a posterității va
zăbovi cu drag în jurul acestei zile, cu atât mai
mult, cu cât vor deveni mai aspre măsurile, cari
împiedică un popor în manifestarea sentimente-
lor de recunoștință față de cei ce s'au jertfit pen-
tru dănsul și în prăznuirea, după cuviința crești-
nească, a acestei zile de înviere națională.

În viața unui popor o zi devine istorică sau
prin faptul, că încoronează cu succesul dorit o
serie de stăruințe și frământări anterioare, sau
fiindcă ea este punctul, din care pornește o nouă
direcție de dezvoltare națională, politică sau cul-
turală.

La însemnătatea zilei de 3/15 Mai 1848 au
contribuit aproape în egală măsură amândouă
aceste motive, căci programul național statorit de
conducători și primit de popor cu atâta însufe-
țire, în aceasta zi — e important nu numai ca
rezultatul luptelor politice de 2-3 jumătăți de
veac, ci mai ales ca punctul cardinal al politiceii

noastre naționale de atunci și până în ziua de
azi.

De aceea istoria acestei zile e de o potrivă de
interesantă prin antecedentele, ca și prin urmările
ei hotărîtoare. Vom cerca a le schița pe scurt —
în liniamente generale — în următoarele pagini.

I.

Până la 1848 românii au fost în afară de ba-
rierele așa numitei »constituții avitice«. La 1791
prin vestitul memorandum »Supplex Libellus« con-
ducătorii națiunii au cerut dreptul de a se în-
truni în congres (*»quodam confluxu nationali«*)
și de a-și alege reprezentanți, cari să lupte pen-
tru ei. Rugarea lor n'a fost ascultată. Au rămas
deci tot în starea de mai înainte, în Ardeal apă-
sați de cele trei națiuni privilegiate, iar în Un-
garia nedreptățiți de constituția feudală-aristocratică,
cu care le place politicianilor și istoricilor maghiari
atât de mult a se mândri, și în orgoliul lor na-
țional nu găsesc pentru ea, în toate statele eu-
ropene, nici un termen de comparație, afară doar
de clasica constituție engleză. Adevărat, că Un-
garia fusese din vechime o țară constituțională,
dar constituția ei avitică era după expresia lui
Széchenyi un coperiș¹⁾ sub care se puteau adă-
posti numai câteva zeci de mii de familii privi-
legiate, nobilimea sau așa numitul »*populus Wer-
bőczianus*«. Mulțimea cea mare a locuitorilor era
în afară de barierele constituției. Indată ce con-
stituția maghiară s'ar fi pus pe baze democratice
mai largi, era clar pentru oricine, că Ungaria
nu-și va mai putea păstra caracterul maghiar,

1) Gr. Széchenyi István: »Kelet népe«, Pozsony 1841
pag. 63.

lectualilor ecoul dorit. Cu atât mai puțin va putea să împlinească singură lacunele în viitor, care fără îndoială ne rezervă greutăți tot mai multe.

Incumbă deci frunțașilor de pretutindeni să lucreze ca *extrașcolar* să se facă ceea ce învățătorimea și preoțimea nu poate din cauza vitegimei vremurilor și a urgiei puterii de stat.

Să salutăm cu drag ziua de 3/16 Mai și să o serbăm cu pietatea și entuziasmul, cari singure pot fi izvor de putere și fericiți în viitor.

Stâlpi să ridicăm, și cântări să resune, că niciodată n'a fost mai mare nevoie de trezirea sufletului obștei românești!

Declarațiile dlui Lueger la Spalato. În cursul turebului său alături d. Lueger a fost la Spalato în Dalmația unde i s'a făcut o primire foarte frumoasă și entuziastă. Aici d. Lueger a a rostit o importantă cuvântare cu ascuțitul îndreptat contra ungarilor.

Dalmația — a zis — e o ramură ruptă din țara noastră (Austria) și e despărțită de noi printr'un ținut care fără voia lui e alipit la Ungaria. Dar Dalmația e a noastră și locuitorii ei sunt austriaci. Ei au dreptul să ceară ca dorințele lor să fie îndeplinite. Am venit între Dv. să fac politică, dar un politică de partid. Declar că vom munci pentru dalmatini, le vom apăra drepturile și le vom sprijini dorințele. Dalmatinii cer să legăm teritoriul lor cu rețeaua căilor ferate austriace. Concesiunea asta o vom storce dela unguri cu orice preț.

Sârbii mai kossuthiști decât Kossuth. Consiliul comunal al orașului Neoplanta, sârbesc în majoritate, a ținut ieri o ședință interesantă. Un șvab renegat *Bruck Ferencz* a propus o mișcare pentru crearea băncii naționale ungare. În numele sârbilor d. Iasa Tomici, redactorul »Zastavei« (deși declarase odată sus și tare că nu va mai fi măgar...) a declarat că se asociază la propunerea asta. De-asemena a votat suma de 500 de cor. pentru răscumpărarea locului de lângă Arad unde cei 13 »martiri« unguri au fost executați în 1849. În general oratorii sârbi au debordat în toate cuvântările lor de patriotism unguresc. Se poate spune că sârbii sunt mai kossuthiști decât Kossuth, căci acesta se știe bine

cât de puțin dorește înființarea băncii naționale. În »șiretenia« lor sârbii cred că vor obține avantații politice dela guvern prin simularea patriotismului unguresc.

»Șireți«, mă rog, sârbii...

Partidul kossuthist în Timișoara. Într'o vreme, partidul kossuthist făcuse mari cuceriri printre nemții Bănățului, și în Timișoara el își creiase un puternic partid. Ce folos însă. Șvabii s'au desmetecit, în mulți din ei s'a trezit conștiința națională și azi partidul e părăsit și fără de aderenți. A fost a scurtă înflorire urmată de o jalnică ofilire și agonie. Numai unul din »șefii« kossuthiști, jidanul *Brettner* mai trage nădejdea să facă ispravă, crezând că dacă rîndul trecut nu a putut pune mina pe un mandat de deputat în comitatului Timișului va putea să și-l cîștige acuma prin gheșeful politic. El face și acuma tărăboi prin ziarele din capitală, precum că »partidul« mă rog, ar fi ținut o conferință în care ar fi hotărît cutare și cutare. »D. U. Volksfreund« arată însă că »partidul« se compune din --- 10 membri. Tocmai destul pentru a forma din ei un --- guvern kossuthist.

Sosirea perechii imperiale germane la Viena.

Primirea perechii împărătești la Viena a fost în același timp o manifestație de simpatie și încredere reciprocă între cele două împărății Germania și Austro-Ungaria și o sărbătoare a veșnic tinereții și frumoasei capitale a Habsburgilor. În pervaz viu și colorat de flori și de parazi s'a îmbrăcat nu o formalitate rece și oficială, ci un fond de simțire caldă și strânsă ce unește azi cele două dinastii și împărății. Sentimentul de recunoștință și de unire mai strânsă pe care l-a lăsat amintirea conflictului dintre Austria și Serbia în care alianța celor două puteri a trecut printr'o grea încercare, a izbucnit ieri în căldura primirii și în entuziasmul mulțimilor. Alianța a celor două puteri a primit ieri o nouă întărire și în concertul european azi Austro-Ungaria și Germania au incontestabil locul cel dintâi. Vizita perechii împărătești germane pecetluiește din nou faptele acesta.

Pregătirile.

În haină multicoloră de steaguri, de flori și de porți triumfale s'a înveșmântat ieri vechea

capitală austriacă. Calea dela gara de sud până la vechiul palat Burg este pavoazăată, precum și în general orașul întreg. Tramwaiele electrice aleargă ca niște londari groși împodobiți în polenul și petalele florilor ce au viztat. În fața Burgului două porți triumfale își îmbină brațele de ghirlande. Într'un rondou vor fi postate autoritățile. Încăperile ce vor găzdui înalții oaspeți sunt pline de florile glastrelor palatului la Schönbrunn. E par'că o adevărată sărbătoare a florilor cari au inundat și podidit pretutindeni într'o bogăție de forme, de culori și de miresme îmbătătoare și ca din basme.

Sosirea oaspeților.

M. Sa împăratul a plecat la orele 9^{1/2} însoțit de aghiotantul contele Paar la gara de sud. Pe tot parcursul trăsura imperială a fost salutată cu ovațiuni de lume. La gară autoritățile erau adunate. Pe peron o companie de onoare dela regimentul 101 se postase. Lângă ea comandantul corpului de armată generalul *Versbach*, comandantul pieții generalul *Hoffmann* și alți generali, apoi primarul capitalei d. Lueger, guvernatorul *Kielmansegg* și ambasadorul german d. *Tschirschki* etc.

La orele 9^{1/2}, membrii casei domnitoare în frunte cu prințul de coroană *Franz Ferdinand*, și archiducii și archiducesele în admirabile toalete de primăvară sosesc la gară.

La orele 10 trenul de curte prusiac intră în gară. Căpitanul companiei de onoare comandă drept și salută făcând însuși salutul cu spada. Muzica întonă »Heil dir im Siegerkranz«. Împăratul german coborî din vagon îmbrăcat în uniformă de mareșal austriac. Cei doi monarhi se sărutară pe obraji îmbrățișându-se. Împăratul nostru sărută mâna împărătesei germane în vreme ce împăratul german salută pe archiduci și archiducese. Împărăteasa *Victoria Augusta* care avea o haină *empire* în albastru cenușiu cu dantele și o pălărie largă de paie cu pene în aceeași culoare, sărută pe împăratul *Francisc Iosif* pe obraz și-l întrebă de sănătate.

Pe urmă împăratul *Francisc Iosif* prezintă împăratului german pe archiducii și archiducesele austriace apoi împăratul *Wilhelm* salută autoritățile.

Primarul Vienei, d. dr. Lueger ieși înainte și adresă oaspeților în numele capitalei Viena expresia mulțămirii pentru credința de aliat pe care a dovedit-o și a salutată oaspeții. Împăratul *Wilhelm* mulțămii pe scurt.

cum îl avuse în constituția aristocratică feudală, care identifica nobilimea cu statul — ci mai curând sau mai târziu va ieși la iveală, că în aceasta țară se găsește atâtea entități etnice, diferite prin tradițiile ca și prin aspirațiile lor, și cari nu vor lipsi a reclama fiecare și pentru sine un loc deosebit în cadrele constituției democratice. De aici graba febrilă a politicianilor din epoca reformelor (1825—48) de a da tuturor popoarelor țării cel puțin o unitate aparentă prin impunerea forțată a limbei maghiare, pe toate terenele vieții publice. De aici principitarea unor măsuri nepotrivate, pe cari politicianii maghiari mai prevăzători le reprobau, — cum unii dintre ei le vor fi reprobând și astăzi, — fiindcă vedeau, că o să aibă tocmai efectul contrar. Le reprobau, dar nu puteau împiedica înarticularea lor în legile țării, fiindcă toate argumentele lor se sdrobeau de stânca tarpeică a popularității¹⁾, asupra căreia Kossuth singur era stăpân absolut.

Agitațiile dictatorului Kossuth aveau să pregătească politiceii maghiare 2 conflicte acute, unul extern atacând legăturile dintre împărăția austriacă și regatul ungar, și altul, care era și mai periculos: provocând susceptibilitatea popoarelor nemaghiare, de ale căror postulate naționale, juste și legitime din punct de vedere al dreptului na-

¹⁾ Kemény Zsigmond: »forradalom után« 1850. 5 pag.

tural, nu se prea ținea seamă, cum nu se ține nici în prezent. Széchenyi, ca prin o viziune profetică, înțelegă curând, ce prăpastie grozavă se deschide înaintea maghiarilor urmând politica lui Kossuth. Și chiar din anul 1841 își dădu toată silința a-l abate pe Kossuth din calea prăpastiei implorându-l să părăsească cu totul terenul agitațiilor politice. Dar stăruințele lui persuasive, ca și cele 3 broșuri de polemică²⁾ adeseori acută și zdrobitoare pentru Kossuth, nu avură rezultatul dorit.

Desfășurarea evenimentelor, atât în lăuntru țării, cât și în afară, era însă cu desăvârșire favorabilă pentru Kossuth. Politica lui — scrie Kemény³⁾ — plăcea lumii întregi. Și toate împrejurările par'că se aliară în favorul agitatorului. Norocul îl persecuta cu darurile sale ca pe Pollicrates. Pe lângă toată însuflețirea aceasta generală, Széchenyi însă era plin de îngrijorare. Și când sancționarea legilor din 1848 era sigură, Széchenyi spunea: Kossuth a hazardat deja de

²⁾ gr. Széchenyi István: »Kelet népe«

1841; »A magyar akadémia körül«

1842 și »Politikai program-törvények« 1847

În toate 3 se găsește o mulțime de constatări interesante și prețioase, cari nu și-au pierdut actualitatea nici pînă în ziua de azi.

³⁾ O. c. pag. 156.

16-ori soarta țării, și acum a câștigat jocul. Dar el va juca mai departe și noi vom pierde totul.

Discuțiile, ce se desfășurau în dietele ungare au aflat răsunet și printre ungarilor din Ardeal, a căror dorință veche era să se unească »cu țara din țara soră«. Chestiunea unirii a fost deslușită și la dieta din Cluj (1791). Leopold II, care jurase, că va respecta vechea constituție a Ungariei și a Ardealului, dădu însă poruncă comisarului baron *Rall*, să împiedice unirea acestor 2 țări, ceea ce spre marea nemulțămire a unioniștilor s'a și întâmplat. După această dietă viața constituțională în Ardeal așipise cu totul. Cele câteva diete, ce s'au ținut pînă la 1848 nu prezintă multă importanță, afară doar de cea din 1842. Dar agitațiile începură și în Ardeal pe teren social și prin adunările comitatelor. Ceea ce făcea Kossuth în Ungaria, îndeplinea *Wesselényi* în proporții ceva mai reduse în Ardeal, luptând și el pentru unirea Ardealului cu Ungaria, ștergerea iobăgiei și răspândirea limbei maghiare. *Wesselényi* voia să pună naționalităților pentru desființarea iobăgiei condiția categorică de a învăța limba maghiară, la ceea ce românii dădeau răspunsul hotărât, că mai bucuros vor să rămână tot iobagi decât să își lase limba mamei lor¹⁾. În contra încercărilor făcute în

¹⁾ B. G. Aarițiu: »Părți alese din ist. Trans, vol. I. pag. 598.

Fabrica de spălat cu aburi Cu mașinăriile sale cele mai moderne, aranjată cu puteri electrice, spală, cald și curată albituri bărbătești și de dame, și tot felul de lingerie cu prețuri moderate.

„KRISTALY“ — La o sumă ce trece peste zece cor., pachetul se retrimito porto-franco. —

Kristaly gözmosó gyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Banchetul.

La ora două s'a dat, în sala ceremoniilor din Hofburg, un prânz strălucit în onoarea înalților oaspeți. Sala era iluminată feeric și împodobită cu palmieri și cu fel de fel de flori exotice. În fruntea mesii, care avea formă de potcoavă, sta M. Sa. La dreapta M. Sale împăratul Wilhelm, la stânga împărăteasa Germaniei. M. Sa era îmbrăcată în uniformă de general prusiac. La banchet au luat parte aproape toate notabilitățile Vienei, în frunte cu membrii casei domnitoare. Între alții amintim pe: ambasadorul Csirszky cu soția, ministrul de externe Aehrenthal, ministru de război Schönaich, baronul Burian cu soția, primarul Vienei Lueger, guvernorul Kielmanseg, ministrii Bienerth și Wekerle, șeful statului major, generalul Konrad, o mulțime de deputați, de membrii în casa magnatilor, de generali, și de alți funcționari superiori.

La banchet M. Sa împăratul Francisc Iosif a rostit următorul discurs:

Verbirea M. Sale Francisc Iosif.

Vizita cu care M. V. și M. Sa împărăteasa ați avut grația să mă onorați, îmi umple inima cu sinceră bucurie și îmi dă prilej să exprim satisfacțiunea că sunt în situația de-a saluta pe M. Voastră ca pe sprijinitorul asiduu al tuturor celorce stăruiesc pentru menținerea păcii, când pacea expusă primejdiilor în iarna trecută este din nou asigurată. Amintesc cu profundă mulțumire de atitudinea împărăției germane, care din nou a dat probe strălucite de aliată și amică și al cărei sprijin a contribuit să ușureze dorința mea febrilă ca toate greutatele existente să se rezolve fără încurcături războinice. Deși toate puterile au fost de altfel solidare în stăruința asta, totuși mai presus de toate am să mulțumesc credinței neclintite de aliat a înaltului meu amic că putem să privim cu mulțumire la rezultatul ce s'a ajuns. În speranța sigură, întemeiată pe experiențele a trei decenii, că pacea și în viitor își va găsi chazășia cea mai sigură în relațiunile calde ce ne unesc pe Noi și popoarele Noastre, salut pe M. Voastră și ridic paharul în sănătatea M. V. Imperiale și a M. Sale Impărătesei și

în sănătatea întregii Case imperiale și regale. Hoch! Hoch!

La acestea împăratul Wilhelm a răspuns cu următorul discurs:

Salutul cald al Maiestății Voastre împărătești și apostolice regești, a pătruns până în adâncurile inimei pe soția mea împărăteasa și pe mine. Primiți Maiestatea Voastră cele mai sincere mulțămiri pentru cuvintele adresate nouă pline de nobilă și intimă pretenie. A trecut o generație de când Maiestatea Voastră împreună cu moșul meu, trecut la cele eterne, a încheiat alianța prietenească care în scurt timp spre cea mai mare a noastră bucurie s'a mărit prin asocierea Italiei.

Câtă binecuvântare a isvorit din alianța aceasta, va arăta cândva istoria. Dar chiar și astăzi încă e îndeobște cunoscut cât de folositoare s'a dovedit această alianță în lunile ultime ca se mențină pacea Europei.

Ce a-ți întemeiat în timpurile acelea, are astăzi adânci rădăcini în inimile popoarelor noastre. — Maiestatea Voastră știe cât de nefățărută a fost expresia aprobării atât în Austria cât și Ungaria și Germania, de câte ori s'a manifestat în afară alianța noastră intimă și credincioasă. Și când am intrat azi în Burg, trecând prin reședința împodobită în haine de primăvară a M. Voastre, din inima curată a poporului din Viena manifestații furtunoase de bucurie ne-au întâmpinat și ele au trezit în inima noastră un răsunset puternic. Pot să mă mândresc că nu sunt străin aici.

De când ca tânăr archiduce am avut prilejul să mă prezint M. Voastre m'am simțit necontentat atras către persoana mult prețuită a M. Voastre dela care am primit totdeauna semne de credință și prietenie, neschimbată. Este săpată în amintirea mea primirea de care am avut parte în împărăția M. Voastre atât aici cât și la poporul din Ungaria. Doresc ca sentimentele prieteniei credincioase să dăinuiască supt domnia M. Voastre până

în cele mai îndepărtate vremuri, și ca ele să formeze o legătură trainică între noi și împărățiile noastre pentru fericirea popoarelor noastre și menținerea păcii. Cu acesta dorință îmi deșert paharul în sănătatea M.-Voastre. Dzeu să bine cuvinteze și țină pe M.-Voastră și țara glorioasă. Ura! ura! ura! M. Sa împăratul și regele Francisc Iosif!

Telegrama regelui Italiei.

După banchet, împăratul nostru, împreună cu al Germaniei, a adresat următoarea telegramă către regele Italiei:

— *Întâlnirea noastră ne dă prilej să-l salutăm și pe înaltul nostru aliat, și să-l asigurăm de prietenie noastră caldă și nestrămutată.*

La telegrama aceasta, regele Italiei a răspuns prin următoarea telegramă:

— *Sunt adânc recunoscător M. Voastre, că împreună cu aliatul și amicul nostru comun, îmi exprimați prietenie neclintită. Prietenia aceasta e foarte prețioasă pentru mine, și vă asigur din parte-mi de aceleași sentimente sincere și calde.*

Situația politică.

Subt presiunea glasurilor, cari se ridică tot mai amenințătoare, și a înfrângerilor pe cari le suferă de-o vreme încoace necontent, politicienii unguri să zbat acum se scape cât mai repede de criza, pe care ei singuri au pricinuit-o. Ii doare discursul primului ministru austriac, îi doare drumul lui Lueger prin Dalmația, care e un adevărat triumf al politicei vieneze, îi doare atitudinea energică a camerei din Viena, care într-o clipă de hotărîre a știut să înece toate aspirațiile tainice ungurești cu privire la țărișoarele anexate. Dar mai mult îi doare ținuta frumoasă a prințului de coroană, care nu vrea să știe de urzelile politicianismului unguresc, și se declară cu tot sufletul său de bărbat luminat, pentru drepturile poporului.

Un ziar de seara anunță, că Andrassy și-ar fi pus toată influența în joc, ca să-l înduplece pe M. Sa, să se întoarcă iar și cât mai curând în Pesta, pentru rezolvirea

dieta amintită de a decreta ca limbă oficială a țării în locul celei latine pe cea maghiară, atât din partea sașilor¹⁾ cât și a românilor se ridicau proteste destul de energice, soco ind asprimea acestor vremi, cari puteau suprima cu mijloace drastice libertatea cuvântului. În modestele gazete românești dela Brașov se dădeau poporului mai mult pe cale indirectă, sfaturi potrivite, se formulau din când în când dorințele românilor și în articole scrise în chestia limbei se accentua, că fiind vorba de a înlocui limba latină cu alta, fiecărei națiuni să i-se acorde drepturile firești ale limbei sale materne, deci și pentru români limba oficială să fie cea românească²⁾ Pe lângă chestiunea limbei și cea a unirii Ardealului cu Ungaria era obiectul unei preocupățiuni serioase și pasionate pentru conducătorii poporului român, cari însă nu se înțelegeau tot atât de bine asupra chestiunii din urmă, ca asupra celei dintâi, fiind câțiva aderenți ai unirii, iar ceilalți rămânând an'agoniștii ei pe motiv, că rolul elementului român va putea fi cu mult mai însemnat în Ardealul independent, presupunând,

¹⁾ E foarte interesantă și instructivă cârticica sasului (puscat de unguri în 11 Mai 1849) Stefan Ludvig Roth: «Der Sprachenkampf in Siebenbürgen», Kronstadt 1842, îndeosebi cap. VII. «Panslavismus oder Walachen und Adel».

²⁾ G. Barițiu. Ibidem pag. 627.

că vechea constituție a acestei țări — caracterizată de Barițiu ca »o conspirație permanentă contra națiunii române«³⁾ se va modifica și lărgi în sens modern, ca să poată cuprinde și națiunea română într'ansa⁴⁾.

Orice nedumerire între conducătorii românilor ardeleni fu înlăturată către sfârșitul lui Martie, după ce apărură anonim, în 25 ale acestei luni, proclamațiunea lui Simion Bărnuțiu, care după ce depărta deia catedra de profesor din Blaj studia pe atunci drepturile la academia din Sibiu. Bărnuțiu formulează în această proclamație postulatele naționale ale românilor, cari nu se pot mulțumi numai cu libertatea individuală ce se va acorda fiecărui cetățean prin desființarea iobăgiei, ci trebuie să lupte pentru câștigarea libertății naționale, cu toate drepturile, ce izvorăsc în chip firesc, dintr'ansa, căci altfel «chiar și republica este numai un despotism afurisit, fără de naționalitate»,⁵⁾ iar cu maghiarii numai atunci vor putea ajunge la bunăînțelegere, când se vor putea apropia unii de alții, ca națiune liberă de națiune liberă.

³⁾ Ibidem pag. 605.

⁴⁾ «Az elmozdított balázsfalvi tanárok eszes és tüzes vezére» Szilágyi: «A magyar nemzet története». Budapest 1898 vol. X. pag. 97.

⁵⁾ Barițiu vol. II pag. 84.

Prin această proclamație era dat în liniamente generale, programul politic ce avea să-l urmeze românii ardeleni, nu numai în acei 2 ani vijelioși 1848—9, ci și de atunci încoace.

Din întreagă vâlmășeala anilor 1848—49 «pe lângă pleiada tribunilor înflăcărați și gata de orice jertfă pentru neam, pe lângă frumoasa privescătoare a mulțimii însuflețite, care ascultă cu evlavie pe «domnii noștri» și-i urmează cu toată încrederea, se înalță îndeosebi trei nume falnice strălucitoare: Bărnuțiu ideologul, care cu logica sa biruitoare a precizat, până la cele din urmă consecvențe, toate postulatele, ce rezultă din ideea de naționalitate; Iancu eroul spadei; și iscusitul diplomat Șaguna.

III.

Studentii din Blaj avură cu ce își petrece, în chip foarte demn și foarte folositor, vacanțele Paștilor din 1848. Profesorul lor Aron Pumnul răspândise tocmai în preajma sfintelor sărbători o proclamație, pe care ei aveau să o citească și talmăciască țaranilor din satele lor, chemându-i pe toți la adunarea din Blaj, fixată pe ziua de 18/30 Aprilie, Dumineca Tomii. Adunarea aceasta n'a reușit însă, fiind împiedicată și din partea dirigătorilor. Ea a rămas numai ca un fel de preludiu a memorabilei adunări, ce avea să urmeze peste două săptămâni, la 3/15 Mai 1848.

Telefon nr. 467.

KARDOS GYULA

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară

Temesvár-Gyàrvàros, Háromkirály-ut 14. (Casa proprie.)

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransă aceasta, cu prețurile cele mai moderate.

Preț curent gratis și franco. Tot aici se mai pot căpăta omnibuse pentru 6 persoane, cară funebre, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate.

crizei. Pe dealtă parte, ni-se spune, că șeful, marele șef Kossuth lucrează acum la un program nou, care va mulțami și coroana și »națiunea«...

Să vedem.

Planurile lui Kossuth.

Din izvor autorizat primim informația, că ministrul Kossuth lucrează acum la un program nou. Pe baza acestui program, s'ar prelungi privilegiul băncii austro-ungare, și în schimb unguirilor li-s'ar face anumite concesiuni militare. Kossuth a declarat mai dăunăzi în fața unui ziarist, că programul pregătit de el e în măsură de a îndestuli întreg partidul independist, și că prin el să asigură pe vreme îndelungată stăpânirea coaliției.

Firește, trage foarte mult în cumpănă și atitudinea lui Justh. Căci ori-care guvern va trebui să țină seamă de fracțiunea »autonomiștilor«, care sporește din zi în zi și câștigă tot mai mult simpatia alegătorilor. Și e întrebare, dacă Justh și cu aderenții lui să vor învoi să abdică de ideea băncii autonome...

Iarăși prințul de coroană.

Despre moștenitorul tronului s'a vorbit mult în timpul crizei acesteia. Figura lui să ivește tot mai des în umbra chestiunilor mari politice. Și azi știe toată lumea, că M. Sa nu mai întreprinde nici o acțiune fără știrea prințului de coroană.

Acum primim două comunicate despre activitatea prințului.

Iată ce i-se telefonează din Viena ziarului »Obzor« din Agram:

Deputatul dalmatin, Dr. Al. Mitrovich adresase ministrului de externe, baronului Aehrenthal o scrisoare în chestiunea marelui proces de »conspirație« sârbească din Agram, în care, dovedind nevinovăția și credința sârbilor către dinastie, cere anumite favoruri pentru ei. *Viena ar fi fost aplicată să le dea aceste concesiuni și în schimb le pretindea sârbilor din Dalmația, ca ei să trimită o deputațiune la Viena, exprimându-și prin aceasta bucuria lor pentru anexarea Bosniei și Herțegovinei.* Dorința aceasta a ministrului de externe, li-s'a comunicat sârbilor prin consilierul de curte Dr. Krasak, care a și călătorit în mai multe rânduri în Bosnia și Herțegovina, unde a avut dese

consfătuiri cu conducătorii sârbilor și ai musulmanilor.

Acest Dr. Krasak este ceh de origine, și omul de încredere al moștenitorului Francisc Ferdinand, și de nenumărateori a fost încredințat cu astfel de misiuni grele politice.

Tot în legătură cu prințul de coroană, cetim azi un articol în »Vossische Zeitung«, datorit cunoscutului publicist vienez, Dr. Friedjung. Reproducem în resumat:

Francisc Ferdinand a fost acela, care s'a împotrivit cu hotărâre tendinței de-a li-să face concesiuni militare unguirilor. Iar când a observat și cea mai mică înclinare spre concesiuni, a plecat fără de veste din Viena. *Moștenitorul de tron nici n'a vrut să audă de cererea lui Andrássy, care pretindea, ca în regimentele din Ungaria să se introducă limba de comandă unguerească.* În kossuthiști, Francisc Ferdinand n'are nici o încredere, pentru că, la urma urmei aceștia tind spre separarea definitivă a Ungariei de Austria.

M. Sa pentru pace.

»P. Ll.« aduce știrea, că Wekerle ar fi primit dela M. Sa încredințarea, să stăruie serios pentru o rezolvire pașnică a crizei. De-aceia a plecat Wekerle la Viena mai curând decât se aștepta. În Viena, Wekerle a căutat să se pună în înțelegerea cu diferiții factori politici. Se crede, că s'a și găsit o formulă, care nu va fi respinsă nici de către partidul independist.

Afacerea alegerii din Caransebeș.

Sinodul din Caransebeș, sau cel puțin majoritatea lui se află într'o situație anevoioasă. De-o parte se răspîndesc dintr'o anumită parte și cu un anumit plan prin presă acuze la adresa părintelui Musta, că ar zăbovi convocarea sinodului electoral și alte învinuiri neîntemeiate. Scopul acestor însinuări e transparent: să se provoace în-

cei mulți, cari erau adevărați părinți și păstori ai poporului; cu speranța în Dumnezeu și într'un viitor mai frumos al românilor; îngânând toate amenințările, decretele, amăgirile inamicilor, alergau români din toate părțile țării, tot gloate la Blaj, la adunarea românilor din toată țara.

»Toată românia, toată țara era să se adune la Blaj. Din Martie până în 15 Mai atât spirit național însuflară poporului agitațiunile tinerimei și preoției celei binesimțitoare, încât pe adunarea din 15 Mai suflare de român n'ar fi rămas acasă, ci toată românia din toată țara, cu mic cu mare, ar fi alergat la Blaj la adunarea gîntei române, dacă nu li-s'ar fi pus în cale sute și mii de piedici din partea guvernului și altor inimi ai românilor. Unii se țineau îndărăt cu bățul ori în prinsoarea oficialilor unguerești, alții — gloate întregi erau constrânse cu ochii în lacrimi și cu inima sângerândă a se întoarce îndărăt, pentru că erau trase podurile trecătoare peste Muraș, Someș, Arieș și Târnave; mulți mai cutezători trecură riurile cu înotul și ajunseră la Blaj. Printre toate pericolele curgea mulțimea din toate părțile, venia ca un torent, care pe unde trecea, prin sate și orașe, trăgea după sine la adunare pe toți cei nedeterminați sau înfricați. Veniau inteligenți români dela Timiș și Criș. Chiar și din Dacia inferioară (Țara Românească)«

tervenția guvernului unguerec și să se ceară o ilegalitate flagrantă spre a tămădui altă pretinsă »ilegalitate«, în orice caz însă să se facă majorității cât mai multe neajunsuri. Dacă s'a făcut vre-o ilegalitate, ea s'a săvârșit într'adevăr, dar nu din partea acelor cari nu fac decât să apere constituția bisericii ci din partea guvernului care a lăsat peste termenul legal de 3 luni dieceza Caransebeșului fără păstor. Autorii adevărați ai acestei păcătoase călcări de legi sunt însă în mijlocul nostru și ocupă înalte demnități. Dacă ei încearcă să faurească altora un cap de acuză pentru propria lor vină trădătoare, afle că uneltirile lor nu vor trece fără răsplată și că mânia obștei îi va pedepsi într'un fel cum nu-și închipuiesc încă.

Trebuie să condamnăm toate atacurile venite să creieze încurcături unei bune soluții la Caransebeș.

Ne-am formulat și noi obiecțiunile noastre pe cari, firește, le menținem, dar am fost și vom fi de bună credință și nu am avut de gând să punem obstacole la descurcarea situației grele de-acuma. Vom fi cei dintâi cari vom înfiera orice abatere dela calea cea bună ce am observa la Caransebeș. *Până atunci însă trebuie să avem toată încrederea în chibzuința și buna-credința șefilor de-acolo.*

Din România.

Sosirea unui principe în capitală. Joi seara cu trenul de Berlin a sosit în capitală A. S. R. Goifried Schoenaich Carolath, oaspele A. S. R. principelui Ferdinand. Principele are gradul de maior atașat pe lângă statul maior al regimentului de gardă prusiană și face parte din casa feudală Nieder-Lausitz care datează din anul 1320. A. S. S. Principele Goifried este în vârstă de 49 ani și a fost invitat de către A. S. R. Principele Ferdinand în tovărăsia căruia va face o vânătoare și va vizita unele localități din țară.

Guvernul ardelean și-a dat toată silința să pună piedici și în calea acestei adunări. Cu intențiunea de a zădărnici întrunirea românilor de ambele confesiuni într'o singură adunare, a dat permisiunea a se ținea sub conducerea și răspunderea episcopilor, două adunări populare deosebite: una la Sibiu pentru românii ortodoxi, iar alta la Blaj pentru cei uniți. Conducători naționali în înțelegere cu consistoriile, reușiră însă a zădărnici intențiile guvernului și a pregăti grandioasa adunare națională de pe Câmpul Libertății, unde s'a manifestat în chip atât de demn și impunător națiunea română, încât nici comisarul guvernului n'a putut să aibă decât cuvinte de laudă și uimire pentru purtarea matură a poporului și a conducătorilor.

Unul dintre tinerii pregătitori ai acestei adunări — Alex. Papiu Ilarian — ne descrie în colorii vii însuflețirea poporului pentru această adunare.

«De când e țara Ardealului — scrie Papiu Ilarian în istoria sa — agitațiune ca aceasta nu s'a făcut, nici mai puternică, nici mai cutezătoare, nici cu mai mult spirit de pace și libertate! Sălta tot sufletul român de bucuria națională! Din părțile cele mai depărtate ale țării, cu merindea în spate, cu pieptul aprins de dorul libertății naționale cu tinerii conducători în frunte, în frunte cu preoții

Desbinarea și neînțelegerile confesionale au dispărut atunci și toți românii, uniți și neuniți, s'au îmbrățișat într'o adevărată solidaritate fraterească și națională, urmând exemplul arhierilor conducători Șaguna și Leményi, dintre cari cel dintâi a rămas în toată desfășurarea furtunoasă a evenimentelor din 1848/9, un luptător diplomatic și neînfricat, manifestând o atitudine bărbătească, neșovăitoare, îndeosebite de nehotărâre Leményi, care în toamna anului 1848 s'a dat pe partea cărmuirii unguerești, îndemnând pe credincioșii săi, prin circulare, să asculte de comisarul maghiar baron Nic. Vay, ceace avu de urmare, că baronul Puchner, comandantul suprem al oștirii imperiale din Ardeal l-a destituit din scaunul său de episcop.

În adunarea de pe Câmpul Libertății, pe lângă alcătuirea programului național din 16 puncte, pe cari le presupunem cunoscute fiecărui român lămurat, s'a ales un *comitet național permanent*, din 12 bărbați, în frunte cu Șaguna ca președinte și Bărnăuțiu ca vice-președinte. Acest comitet avea să privegheze și să deie poporului sfaturile de lipsă în acele timpuri de grea încercare și să-l apere de atrocitățile, ce începeau a se descărca asupra-i.

Tot atunci se aleseră încă și două comisii: una din 100 membri, care sub conducerea epi-

Telefon 287.

S'a deschis cea mai nouă

Telefon 287.

prăvălie de parfumerii, lucruri de artă și diferite articole.

Depozit de parfumerii, instrumente medicale, materii de bandaj, aparate pentru îngrijirea bolnavilor, obiecte de gumă, (preservative), de bărbierit, și pentru menaj; cizuri, lăcheruri, compoziții, ape minerale, vinuri medicinale, preparative pentru alimentare, bomboane; vâpseli și diferite materii.

Máthé și Soțul, Kolozsvár, Ferencz József-ut 2.

Impresii dela o excursiune.

Trenul cu monotonul său tropot ritmic se strecoară prin ceața subțire de dimineață înspre apus, aruncând umbră mare înaintea sa. Fumul cenușiu murdar de cărbuni în valuri mari, fantastice se desface în largul câmpiilor verzi, lucitoare de roua abia așezată. Soarele, un rege pomenit din somn, își aruncă privirile sângerate peste trenul găfâind; și într-o minune de colori se înalță maiestros, pentru de a-și începe drumul de lumină. Se desfășoară o zi frumoasă, plină de farmec, o zi de Mai pitoresc. Bolta albastră, senină, fără pată. Este o veselie în zimbetul dulce, mângâietor al acestei dimineți pompoasă.

Noi călătorii, — grupa de studenți fără grija luptei grele pentru existență, fără supărări rezerve, mișcați de încântătoarea natură, cântăm. Doinele triste — zimbetoare, se desvălesc din cupeul nostru în armonie deplină, în consonanță cu întreaga natură solemnă, și dispar în zarea azurie.

Trenul șuieră prelung și sboară repede către țintă, lăsând în urma sa pădurici artificiale, alee bine îngrijite și edificii frumoase. În curând sosim printr'un ținut pitoresc la Mezöhegyes.

Cărușul nostru se oprește pe câteva momente, ca apoi recules și ușorat să-și continue calea să-lă deviere, către Seghedin.

Noi coborim, și admirând mai mult încântătoarele frumuseți ale creațiunii dumnezeiești, decât — locul unde ne aflăm — sosim la Hotel Central unde ne așteaptă 14 căruțe cu cai focosi și sprinteni, 28 cai, mai toți soiul »nonius« cu nasul încovoiat nobil, capul mijlociu și grumazul grațios, pășind maiestros. Urcăm căruțele și plecând, ne duc caii, ca smei în zbor nebun prin tinta închegată spre pustele și grajdurile îndepărtate ale statului.

În Mezöhegyes este cel mai renumit stabiliment de cai și vite cornute, din țara ungurească în mâna statului.

Sburând în fuga vântului în drumul prejmuț cu bagrini bătrâni, crenguroși, sosim la o cireadă de tauri, soi unguresc. De priveștiștea minunată ce ni-se desvălise, un moment, cu toți stăm fără graiu. Un taur puternic, de o mărime neobișnuită, crunt la privire, cu pieptul lat și slobozit în jos mai până peste genunchi, cu niște coarne lungi înspăimântătoare, saltă zburdalnic. Și nu poți îndestul admira puterea ce ridică corpul colosal cu atâta ușurință. La o pocnitură de bicu se alină și »Rákóczy« răsfațatul stă blând naintea mașinei de fotografiat.

Caii neastâmpărați pornesc mai departe și noi abia ne putem da seamă despre toate ce le ve-

dem. Trecem în fuga calului dela un stabiliment la altul, dela un grajd la altul. Dela tauri la vaci, la viței, soi unguresc, culoare cenușie, albă, coarne lungi, drepte, ascuțite. Apoi ajungem la juninci, vaci și tauri de Simenthal, cel mai frumos soi de vite cornute poate din întreaga lume. Acoperite cu un păr cafeniu pătat cu alb în o variație de nuanțe fine, cu nările trandafirii și cu ochii vioi albaștri plini de înțelegere. Sunt de o mărime extraordinară. Cele mai multe erau de o greutate între 650—800—980 chlgr., iară una, adevărat colos — o vacă — avea 1110 chlgr.

În drumul nostru de studiu așa de minunat am trecut în grabă, pela fabrica de cânepă. În jurul ei jrezi de cânepă murată clădită în formă de case, cu multă dibacie. Iar aerul este infectat de mirosul greu al cânepii abia scoasă din murațoare, împrăștiată la bătaia soarelui cald.

Intrăm. Un praf nemai pomenit să-l tai cu cuțitul ne acoperea vederea. În despărțământul prim o mașinărie lungă cu suluri dințoși — meliță cânepa uscată. De-aci trecem în al doilea despărțământ unde tinere fete lucră la pieptănătoare în praful năbușitor, plin de miazme adunate de prin murațoare.

Iată unde duce sărăcia. Pentru doi floreni pe zi își câștigă în doi-trei ani mai toate — offica. Chiar după mărturia conducătorului fabricii mai mult de cinci ani nu răzbește nici una. O adevărată mină de osândă, mai grea poate ca minele de plumb din Siberia. Aici se ofilesc flori abia desfăcute, inocente, numai pentrucă sunt sărace.

Ne depărțăm îmbogățiți în cunoștințe și mulți cu compătimire și măhniri în suflet de cele auzite și văzute.

Praful de cânepă însă e bun tovarăș, mă petrece încă lungă cale iritându-mi nervii gâtjelului și nasului.

Dela fabrică trecem la alt grajd de vite de Simenthal, apoi sosim la staulul de cai. Sunt toți soiul »G'dran« galbeni-roșieteci, frumoși, făptură nobilă, cap mic, privire cuminte. — Peste tot este de admirat grija și curățenia. Însă să nu mergem mai departe. Soarele s'a ridicat binisor și stomacul tânăr își cere și el tributul său. E vremea prânzului, plecăm spre casă, adevărat spre hotel.

Luăm un prânz comun, presărat cu cântece voioase-românești. Și armonioasele acorduri chiar și ungerii din casina odaie învecinată le ascultă cu plăcerea, poate, a neștiinței. »Pe-al nostru steg« și celelalte se frământă puternic între zidurile hotelului.

Seninul este tot neturburat și soarele își aruncă săgeți le sale calde, dătătoare de viață peste parcul învecinat, plin de minuni tinere. Toată făptura este încunjurată de o glorie aurie și melinul res-

piră miros plăcut, îmbătător. La o adieră lină a zefirului ușor crângul în freamătul său pare că vorbește de primăvară, de iubire și fericire. — Din când în când auzim șuieratul trenurilor din apropiata gară devenită un centru însemnat de circulație cu stabilimentele-i renumite.

Satisfăcându-ne și stomacul, mai cu glumă, mai cu povești și cântece, ne ridicăm și pornim spre grajdurile mai apropiate — acum pedestru.

Atâta vită frumoasă, atâta bogăție și așa economie de model te uimește. Stai fără să-ți dai seamă și vrând să privești toate nu știi unde să începi. Curățenia și aranjamentul îți impune respect și recunoștință. Tauri, vaci-colosuri de Simenthal. Par'că nu te mai sature de privit.

Umblăm vre-o trei staule, apoi trecem la lăptărie, unde ne recorim cu laptele dulce răcit la ghiță.

Trecem apoi la armăsarii regali »Nonius«, unici în felul lor. Coama fluturată, gât nobil încovoiat cu mândrie, capul frumos privind în pământ și pașul grațios îți dau făptura desăvârșită.

Încă o variație. Trecem la grajdurile husarilor. Este aci concentrată o avuție colosală. Un animal nobil, împărătesc în preț de 26.000 cor. rânchează în despărțământul prim la intrare. Fieștecare este în cușcă separată, în curățenie cum ne-am obișnuit să fie la militari. Sunt acolo cele mai diferite soiuri. Rasele cele mai de valoare și mai bune. Noi, deși obosiți de-atâta alergare, umblăm dela unul la cellalt, admirându-i. Ceretăm trei grajduri. Suntem de față la o revistă a vre-o 30 de armăsarii minunați.

Intrăm și la școala de călărit, unde ne delectăm în exercițiul tinerilor călăreți, cari crescând pe șea, se răspândesc în întreaga țara și în calitate de jocheu călăresc la curse.

Ca încheiere acestei excursiuni ni-se prezintă și o herghelie de mânzi mânați de doi »cicoși« în costumul lor bător la ochi și lipsit de gust. În cămeși largi de carton vânat, cu pieptar, și chipiu husaresc roșu, plesnau din biciuri amintindu-ne poezia câmpiei largi ungurești cu hergheliile sburdalnice...

Și astfel impresionati adânc de cele văzute, ne îndreptăm pașii spre casă, simțind în suflet o mulțumire nemăsurată și o vie recunoștință față de P. C. S. d. director sem. pentru aranjarea și conducerea părintească a acestei mici excursiuni.

Soarele-i spre apus. Razele se roșesc pierzându-și puterea focului. Arborii aruncă umbre lungi și dinspre toate părțile se ridică o adieră lină aducând nori și frig. Împăratul bolții azurii se învalue tot mai mult în mantia-i roșie de porfir alunecând spre apus în depărtarea imensă a văzduhului. — Nori tot mai întunecați se ridică, și

scopului Leményi să comunice guvernului din Cluj hotărârile și postulatele națiunii române — și a doua din 30 membri în frunte cu Șaguna, ca să călătorească la Viena cu scop de a prezenta monarhului omagiile națiunii române și dorințele ei. Aceasta din urmă a muncit mai cu spor și a îndeplinit o misiune națională cu mult mai însemnată ca cea dintâi.

Nu mai punându-se la o parte preocupățiunile confesionale și dându-se celor de ordin național politic întâietatea cuvenită a fost cu puțință această înfrățire românească, aceasta »unire în cugete și simțiri«, care va rămânea totdeauna o pagină luminoasă în istoria mișcărilor noastre populare.

»Zile de frăție ca cea din 3/15 Mai — scrie Alecu Russo¹⁾ care a participat la aceasta adunare, — se ridică arareori în istoria unui popor împărțit în credința sa. Spuie căpeteniile uniților și neuniților, cu câtă muncă sufletească au putut pe 3 zile impune tăcere pismelor religioase.«

Șaguna chiar la începutul adunării, într'o fru-

¹⁾ În seria sa de articole: »Cugetări« publ. în »Romina Literară« din 1855 reproduse și în »Tel. Romîn« din același an Nr. 30—57.

A Russo: Scrieri ed. Academia Rom. 1908 pag. 75.

moasă cuvântare străbătută de duhul păcii și al frăției, ca și de neclintitul sentiment dinastic, accentuează, că toate nemulțumirile și supărările trecutului trebuie date uitării, căci toți sunt frați, nu din făcărie, ci frați, frați români!

Dintre cuvântările rostite cu acest prilej, filipica lui Bărnuțiu a rămas de cea mai mare însemnată, exprimând crezul politic al generației de atunci, ca și al celor următoare, sintetizând dorințe mari, cărora, deși toți le simțiau, numai el le-a putut da temeiul solid al unei vaste argumentații istorice, juridice și filozofice.¹⁾

Alecu Russo laudă pe doi oratori mai tineri, cari au știut să explice prin o comparație nimerită pe înțelesul poporului, ce însemnează pentru români, unirea Ardealului cu Ungaria, chestiune, cuprinsă și în punctul ultim (al 16-lea) al programului alcătuit atunci și prin care »națiunea română protestează cu solemnitate împotriva dietei ardeleni, dacă aceasta ar decreta unirea, fără a da ascultare postulatelor poporului român.

«Monitorul oficial» din 1848 publică o descriere amănunțită despre decurgerea adunării din Blaj, arătând, că protestarea împotriva unirii Ar-

¹⁾ Vezi aprecierile lui Márki: Szilágyi o. c. v. X pag. 98—9.

dealului cu Ungaria n'ar fi fost la locul ei, că în aceasta chestiune »a biruit mulțimea asupra rațiunii« (a szám aratta a diadalt az értelem fölött), căci unii dintre cărturarii, români — în particular au mărturisit, că nu sunt contra unirii, dar la adunare au trebuit să înnoate și ei cu curentul (»Man muss mit dem Stromme schwimmen«¹⁾ Constatarea acestea cuprind implicit o învinuire la adresa guvernului ardeleni, care n'ar fi trebuit să admită adunarea de popor, ci numai o sfătuire a elementelor mai inteligente. Căci în acest caz — protestul contra unirii ar fi lipsit.

E de prisos a mai stărui asupra acestei păreri rătăcite, căci poate înțelege oricine, că tocmai elementele inteligente presimțiau atunci în mai mare măsură primejdia și erau mai în stare a pătrunde rostul adânc al expunerilor lui Bărnuțiu, care cuvântase într'o limbă prea savantă în raport cu priceperea poporului¹⁾.

Unii dintre politicianii și istoricii maghiari se fac a nu înțelege motivul, care a îndemnat pe români a se împotrivi unirii, după ce legile făcute în dieta Ungariei și sancționate de monarh în 11 Aprilie, decretaseră desființarea iobăgiei, egalitatea

¹⁾ »Hivatalos Közlöny« din 13 Iunie 1848 pag. 19.

Contra pistruielor și alunițelor

să folosiți

Crema și săpunul de lapte benzoe

original a lui KÁRPÁTI,

fiind unicul cosmetic ideal pentru mâni și față. În câteva zile depărtează pistruiile și toată necurătenia pielii. Comandele de 6 doze se expediază franco. Se poate căpăta dela preparatorul **Kárpáti János farmacist în Arad, Boros-Béni-tér Nr. 15**; precum și dela drogueriile și parfumeriile din Arad. Magazin principal în Budapesta: farmacia Török Józse Király-utca Nr. 12.

Să nu folosiți și să nu primiți numai cremă de lapte benzoe a lui Kárpáti, prețul 1 cor. și săpun de lapte benzoe, prețul 70 fil. Să vă păziți de imitațiuni!

îmbracă cerul în vestmânt suriu. Iar noi osteniți de drum, mai așezați, mai duși pe gânduri, ședem în tren, frământând impresiile unei zile bogate.

Pe lângă calea ferată sbor în șirag lung stâlpii de telegraf și dumbrăvile înmugurite. Câte un iepure, speriat de găfăitul colosului de fier, cu ochii roșii, ce luminează departe în întunec ne trezește pe-o clipă interesul.

Apoi cu atât mai mare se face liniștea care nu este turburată decât de mersul ritmic al trenului.

Șt. Opreanu.

Invățământul nostru poporal.

Ingrijorați toți de soarta neamului nostru în viitor, ne sbuciumăm zi și noapte, tineri și bătrâni, singuratici și corporațiuni, preoți și mireni meditănd, plănuid și născorînd: că, oare Doamne sfinte, pe ce căi, și cu ce mijloace ajunge-vom la scopul dorit?

Cum vom putea salva și susține și pe mai departe școalele noastre populare, ca prin ele fiii poporului și pe mai departe să primească educațiunea morală, religioasă și națională în limba maternă?

S'au frământat până acum mulți creeri pe te mele acestea: »școală poporală confesională« și »educațiune națională«, și se vor mai frământa încă; s'au scris mult, și se va scrie poate și mai mult.

Cert e însă că toată problema aceasta se învârte în jurul învățătorului: Căci învățătorul e școala, el confesiunea, el naționalismul copiilor, el... totul!

Dar învățătorul acela: să fie învățător — nu păpușă, nu jucărie, în mâinile unuia și altuia; odată instrument confesional, altădată guvernamental...

Pune în școală învățător deplin calificat, și dă-i salariul cuvenit fără cerșire dela străini, apoi dă-i în fiecare lună controlul cuvenit și o să vezi, că după 10 controluri, vei avea examene de minune.

Omul e om. Are înclinări și spre bine și spre rău. Și lăsat de capul lui, de cele mai multe ori înclină spre partea slăbiciunilor. Se dă lenei, și apoi, văzând, că trebuie să și facă și datorința neglijată, dar neputând, neavând timp destul, recurge la șirellicuri păcătoase.

Câte școale bineorganizate avem noi azi, și cu învățători buni?

Foarte puține. Dar acele puține ne fac cinstire mare. Și oare n'am putea noi avea de acestea mai multe? Ba, da! Că nu avem, vina o purtăm

noi. Noi — și numai noi. Aceasta se poate repeta de mii de ori.

Și de ce suntem vinovați, când învățătorul cutare și cutare nu-și face datorința?... Pentru aceea că »noi« nu l-am controlat, numai la examene. Și să recunoaștem păcatul: la examene cea mai mare parte n'am fost competenți să judecăm drept și să ne știm orienta în păcătoșeniile oamenilor slabi de inimi, mari de patimi și șarlatani la executivă. Așa a mers așa ani de-arândul, dela începutul învățământului nostru poporal până la epoca maghiarizării, când iarăși nu noi am început controlul în școala poporală, ci străinul.

Și străinul a văzut la început mizeria și decadența noastră culturală-școlară, și s'a pus pe lucru. Azi vedem unde a ajuns.

Trebuie să constat cu durere, că controla în școalele noastre, regulat și sistematic a introdus-o statul, iar nicidecât autoritățile noastre diecezane.

Statul a pus în fiecare comitat un inspector școlar — referent, specialist. Consistoarele noastre diecezane au câte un singur referent școlar, inspector diecezan. Și când știu că o dieceză se extinde peste o mulțime de comitate, ne putem închipui ce ispravă de controlă poate face acest — un inspector — referent consistorial, față cu zeci de inspectori regnicolari de școale.

Dar mi-se va răspunde: avem în fiecare protopopiat și un inspector tractual — pe protopopul! Toată venerațiunea dlor protopopi. Li salutăm cu bucurie oricând în școală, căci ridică vaza confesiunii și dau un sărbătorit bisericesc examenelor.

Invățământul poporal însă, progresul, rămâne tot unde a fost. Aici ne trebuie organizație ca la stat, ba încă și mai severă. Și când vom avea aceasta, nu ne vom mai cânta că avem școale slabe, popor sărac, că ne mănâncă străinii etc. Dar nu vom avea nici dascăli cari de frică să joace pe nimic. De »muzáj« să cânte »Isten áld meg... iar de frică nici se cunoască pe »Deșteaptă-te Române«...

Se impune deci controlul sever al unor pedagogi buni și români de inimă.

Un comisar — inspector de aceștia, se aibă cel mult 12 școale și se fie cam în centrul acestora, ca să le poată controla, barem trei pe săptămână. Astfel în fiecare lună ar fi cercetate toate școalele reлуțin odată.

Făcându-se aceasta regulat lună de lună, pe anul școlar s'ar face fie-carei școale zece vizite de control oficios.

La examentul acestor școale apoi învățătorii comisari — inspectori ar ști de unde să înceapă și unde să termine. Ar ști referințele de peste an între învățător și școlari, între acesta și auto-

ritățile comunale etc. Ar cunoaște amănunțit frecventarea școlară și prin urmare progresul — ori regresul, și ar ști cine poartă buba și unde se poate lecu!

Un asemenea comisar — inspector ar putea interveni la comitetul parochial, la antistia comunală, etc.; ar fi în curat cu starea socială a învățătorului în și afară de școală; ar avea timp să se convingă dacă învățătorul are bibliotecă, ce-tește foi periodice, ori se ocupă numai cu — pipa! —

Ar avea timp și datorință să cercce manualele folosite în școală, și pe cele necorespunzătoare încă la început să le interzică. Că mulți învățători abuzează de manuale, și introduc în școală cărți curat maghiare, nici tipărite la noi, nici recomandate. Și asta o fac numai ca să apară de buni patrioți, iar prin aceasta să și astupe slăbiciunile în ale progresului slab

Cei chemați să judece!

Dascălul.

Din Străinătate.

Mobilizarea armatei rusești. Autoritățile militare au pimit ordin pentru a pregăti totul în vederea unei mobilizări eventuale a trupelor din sudul Rusiei. Se dă ca motiv al mobilizării facerea de exerciții, dar se crede că trebuie pusă în legătură cu ultimele evenimente din Turcia.

Agitațiune pentru prințul Gheorghe. »Neue Freie Presse« află din Belgrad: Se fac mari agitațiuni pentru reintegrarea prințului Gheorghe în drepturile sale de prinț-moștenitor. Când a abdicat el a sperat că scupcina nu îi va primi renunțarea la tron. Acum face o propagandă viuă, ca fratele său să renunțe la tron.

Țarul se pregătește de călătorie în Europa. Generalul Mos Solow a fost însărcinat de țarul Nicolae II să precizeze toate detaliile călătoriei familiei imperiale ruse în Franța, Anglia și Italia.

Indigenii eghipteni în contra englezilor. După modelul junilor turci, s'a format în Egipt un comitet de juni-eghipteni, al căror scop e izgonirea englezilor din Egipt. Comitetul central european al junilor eghipteni e în Geneva.

și libertatea cetățenească a tuturor locuitorilor, fără deosebire de naționalitate, și confesiune.

Dar, cum observă Barițiu, tocmai din ziua sancționării acestor legi »cutia Paudorei s'a deschis și s'a răspândit dintr'ansa toate relele peste țările acestor...«¹⁾

Căci celelalte neamuri doreau și ele să și știe asigurată existența politică-națională, în cuprinsul acestui stat, ceace prin legile din 1848 — ori cât de liberale păreau — nu li-se acorda. Sărbii primită la început cu bucurie aceste legi și s'au găsit câțiva, cari să pună, drept recunoștință, icoana lui Kossuth alături de sf. Ni olae. Curând devin însă dușmanii guvernului maghiar. Când înfruntul lor comandant, Oheorghe Stratimirovici a cercat a se înțelege cu Kossuth în chestia voi-vodinei sârbești spunându-i, că dacă această dorință a sârbilor nu se va realiza, ei vor căuta ascultare aiurea, acesta a răspuns, că dacă e vorba de teritor separat, numai sabia va decide între ei.²⁾

»Sărbii și românii ardeleni — scrie Kemény — nu păreau aplicați a uita trecutul de dragul prezentului marinos. Mai ales pe românii desființarea sarcinilor iobăgești avu mai curând darul de a-i întări, decât de-ai însenina.«

Vedem și aici o rătăcire, izvorând din concepția unilaterală și tendențioasă, care privește întreg traiul poporului nostru, din trecut și din prezent, ca și cum ar fi stăpânit exclusiv de interesele materiale, de ordin inferior. Desfășurarea iobăgiei o primară și românii cu bucurie. Dacă bucuria lor a fost adumbrită și de neîncrederea,

¹⁾ »Părți alese« v. II. pag. 26.

²⁾ Szilágyi Sándor: »A magyar nemzet története« Budapest 1898 vol. X pag. 58. Forradalom után p. 132.

în deajuns justificată prin experiențele din trecut³⁾ nu era vina lor.

Sunt lipsite de orice temeiu serios încercările acelor istoriografi preocupati, cari vor să prezinte, în mod tendențios, toată mișcarea românilor din acei ani dureroși, ca fiind provocată și pusă la cale de influența unor factori externi, mai ales a cercurilor conducătoare din Viena.

Înainte de toate, la începutul mișcărilor românești, aceste cercuri păreau a sta cu totul în slujba nizuințelor maghiare, cari n'au întâmpinat opoziție serioasă până câră toamna anului 1848. Apoi aceste mișcări se pot înțelege și explica foarte ușor ca izvorând din un prea firesc instinct de conservare, care dacă li-se recunoaște chiar și vietăților de ordine inferioară, rămâne o încercare zadarnică a-l disputa unui popor, ale cărui forțe, deși încătușate în trecut, au dat totuși număroase dovezi de destoinicie culturală și chiar politică.

Cine cunoaște cât de cât istoria românilor ardeleni din sec. XVIII, înțelege cu ușurință, că întreg programul politic, primit cu atâta însuflețire în adunarea națională de pe Câmpul Libertății, n'a răsărit pe neașteptate numai din valurile

³⁾ Vestitul istoriograf I. Alex. Treiferr von Helfert apreciază mai cu dreptate motivele, din cari au purtat mișcările românilor (în »Geschichte Österreichs« Wien 1870 v. II. pg. 170—1: »Zur Verweigerung einer verfassungsmässig gesicherten Stellung, Zur Verunglimpfung ihrer Volkstümlichkeit, zu den vielfachen Erpressungen Verfolgungen, Gewalttätigkeiten, denen der grösstentheils hörige Stamm der Rumänen ausgesetzt war, kamen nun noch die Gesetze in der Sprachenfrage um das Mass der Unbilden voll zu machen«).

mișcării din 1848, ca Venus Anadiomene din spuma valurilor mării, — ci are rădăcini cu mult mai adânci în evoluția istorică a poporului nostru fiind rezultatul unor îndelungate stăruințe și lupte politice, în decursul cărora conducătorii românilor n'au scăpat nici un prilej mai însemnat, fără a da glas dorințelor acestui popor. Nu numai »Supplex Libellus« din 1791, ci chiar și gravami-nele preoțimii din 1748 sunt adevărate programe politice, cari dacă n'au aceeași precizie în formularea amănuntelor, în esență se apropie totuși foarte mult de cuprinsul celui din 1848, precum tot din acesta a emanat și programul național din 1881.

Cronicar.

Glosse despre iubire.

Dorința după dragoste încă nu este iubire, dar frica de ea, iubire este.

Inima își redobândește liniștea numai după iubire, după cum apare și curcubeul, după ploaie. În dragoste bărbații mint în mare iar femeile în mic.

Bunătațea în iubire este ca și soarele de iarnă, care luminează numai, fără să încălzească.

Iubirea stă deasupra celorlalte 5 simțuri, ca și un al șaselea etaj, asupra celorlalte cinci; ai de acolo o frumoasă vedere, dar șezi cu atât mai rău.

Iubirea este ca și farsele, la cari actul din urmă este totdeauna greșit.

Femeia iartă disprețul, brutalitatea, ura, nici odată însă ironia.

Când crede o femeie, că este absolut indispensabilă pentru ca să ferească un bărbat, ea e pe aproape de a-l face fericit. (Figaro).

O proclamațiune a camerei turce către vlaetele asiatice. Camera turcă a hotărât să adreseze o proclamațiune vlaetelor asiatice sfătuind pe musulmani și pe creștini să trăiască frățește. Camera a terminat citirea proiectelor de revizuire a constituțiunii. Măine se va ține o ședință secretă; se va discuta protocolul pentru recunoașterea independenței Bulgariei. Raportul comisiunii pentru studierea protocolului constată, că singura cale de a se revendica drepturile Turciei era calea armelor, dar că printr-o politică distrugătoare a vechiului regim, toate drepturile sultanilor cu privire la Bulgaria erau pierdute și Bulgaria era de fapt independentă. Turcii au recunoscut această independență și rămân puține zile pentru ratificarea protocolului. Spre a se asigura administrațiunea internă și a stabili relațiuni bune externe, trebuie ca chestiunile încă în litigiu să fie tranșate. Convențiunea anexată protocolului reglementează numirea muftiilor în Bulgaria.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 15 Mai n. 1909.

— **Parastas pentru Alexandru Moșoni.** Măine Duminecă la orele 10 și jumătate se va oficia la catedrala din Arad un parastas în amintirea lui Alexandru Moșoni care a fost și un binefăcător al bisericii din localitate contribuind în anul 1861 cât și la reparația ei acum sunt doi ani.

— **Conferința învățătorilor din tractul prot. al Chișineului.** Ni se scrie: Conferința învățătorilor din protopopiatul Chișineului, care a avut loc la 13 Mai, în comuna Șimand, s'a susținut la un nivel înalt. Harnicul învățător *Dimitrie Boariu* a vorbit cu această ocazie despre învățatul în școală și aplicarea metodelor. Disertația d-lui Boariu a fost bine gândită și a deșteptat o discuție serioasă. De asemenea interesantă a fost și prelegerea practică din cântări d-lui învățător *Ion Tocăniță*. Ne pare bine, că mai auzim vești bune și despre învățătorii noștri.

— **O bancă pentru școala românească.** Dintre toate institutele noastre de bani, nu a rămas nici unul (în proporție cu venitul), pentru scopuri filantropice, ca institutul „Cristiana” din Brad, și acum Onorata Direcțiune la stăruința dlui protopop din Halmagiu Cornel Lazăr a votat pentru edificarea școlii din Dumbrava — Rostoci suma de 100 coroane, pentru care comitetul parhial aduce mulțumită. Pentru comitet: *A. Florea*, preot.

— **Academia română s'a întrunit ieri** Vineri la orele 2 p. m. în București și a ținut o ședință publică solemnă cu prilejul sesiunii generale a acestui an. S'a dat citire dării de seamă a tuturor lucrărilor efectuate de învățata însoțire în cursul anului trecut.

— **O ședință a teologilor din București.** Studenții în teologie vor ține ședință publică Duminecă, 3 Mai la orele 2 jum. d. a. La ordinea zilei vor fi următoarele chestiuni: »Doi fașii clasici: Esop și Phedru», conferință ținută de N. C. Ionescu, »Ce pot spune unui absolvent de seminar și unui student în teologie», prezentare rostită de d. Radu Cristescu. Ședință intimă.

— **Nouă secțiune a Astrei.** Dl. Andrei Șimand, — scrie „Gazeta de Duminecă” — ca delegat al comitetului central a Asociațiunii, a înființat secțiunea Bucium a Astrei, care până acum aparținea secției Șimleu. După ce se vor înființa și secțiile Jibăului, Băseștilor și Chioabăului — pe teritoriul actualei secții al Șimleului, care are de prezent aproape 150 comune, se poate desfășura o muncă economică și culturală cu mult mai sporadică, în fiecare din aceste despărțăminte.

— **Inginerii români contra celor străini.** d. V. G. Moșun însoțit de d-nii Elie Radu,

directorul lucrărilor noi și Mihail Gaicu, dirigințele tunelului Berești a inspectat lucrările aceluși tunel. Se știe că aceste lucrări au fost întrerupte aproape 8 luni. Cu ocazia acestei inspecții d. Moșun a luat măsuri definitive cu privire la continuarea lucrărilor. De oarece printre inginerii români se începuse o mișcare contra inginerilor străini dela lucrările statului, ministrul cu ocazia acestei inspecții s'a interesat și de cererea inginerilor cu privire la un inginer străin care fără să posede titluri, face parte din personalul aceluși tunel. Ministrul va lua măsuri în consecință.

— **Notar comunal condamnat la închisoare.** Contra lui Mészöly János, notar comunal în Igar s'a fost pornit cercetare încă în anul 1906, prin care s'au descoperit multe neregularități și abuzuri, fiind suspendat imediat din slujbă. Mai târziu pe cale disciplinară l-au condamnat la pierderea slujbei și cauza s'a înaintat la judecătoria criminală. În urma cercetărilor s'a descoperit, că Mészöly, care era și șef de poștă comunal, a falsificat poliți și acte oficiale spre paguba băncii din Sărbogárd, cam în valoare de 9000 cor. împreună cu d-na Baumgartner din loc, care văzând că s'a descoperit înșelătoria, a fugit în America. Notarul a fost condamnat de tribunalul din Alba-regală pentru falsificarea a 8 acte publice și 9 acte particulare la 3 ani temniță ordinară. Tabla din Budapesta a aprobat sentința.

— **O evreică romanizată.** »Gazeta de Duminecă» povestește cazul foarte rar la noi al unei tinere femei iudance care încreștinându-se a primit legea gr. catolică și s'a romanizat. Ajungând ea în mizerie, părintele Vieș a lansat un interesant apel pe care-l reproducem aici.

Apel. Pătrunderea și aflarea adevărului este una din cele mai mărețe probleme ale vieții! Fericit este, care petrece în adevăr și tot așa de fericit, care aceasta o știe aprecia!

De aceste sentimente inspirată a fost Gutman Maria o izraelită tineră și inteligentă din Cosniciul-de-jos, care de 8 ani a trăit în căsătorie cu soțul său izraelit Lörincz Aron, având trei copii și e în stare binecuvântată. Și acum la Sft. Paști a trecut la religionea gr.-cat. împreună cu fiii săi: Iosif, Florica și Ana. Despărțindu-se de soțul său care este păpușar, a ajuns în cea mai mare mizerie avizată fiind la mila și sprijinul Prea On. public creștin!

»Mila și adevărul să nu te părească, leagă-le în jurul gâtului tău, scrie-le pe tabla inimii tale». (Solomon III. v. 3.) Ofertele cit de modeste, pentru de-a fi predate familiei pie și mizerie, rog de-a se trimite pe adresa subscrișului, cari se vor evita pe cale ziaristică.

Alsókaznac, p. lpp. Maiu 7, 1909.

Emil Vicaș, preot gr. cat.

Cazul acesta e interesant ca o ciudățenie excepțională, dar ca regulă nu-l putem admite fiind amestecul cu evrei primejdios.

— **Inspecția I. P. S. Sale mitropolitului primat.** Am anunțat că înalt P. S. Sa mitropolitul primat a inspectat biserica Sf. Vineri (Herasca) precum și Azilul de femei bătrâne din curtea bisericii rămânând foarte satisfăcut și aducând mulțumiri atât d-lui C. Manu reprezentantul titorului, răposatul general C. Herăscu, cât și dlor epitropi: G. Izvoranu, Vasile Pop, Economu, D. Traian Vasiliu cari cu mult zel au adus la îndeplinire dispozițiile testamentare ale donatorilor.

— **Furniturile de încălziminte pentru armata română.** Vineri s'a ținut la ministerul de războiu din București licitație pentru încălziminte necesară regimentelor pe exercițiul anului 1909—1910. Meseriașii din Iași, Galați și București, depunând garanție conform legei, au obținut licitația în favoarea lor, după cum se specifică mai jos.

Meseriașii din Iași vor lucra 69 de mii 356 de perechi de încălziminte. Cei din Galați 58.625. Iar cei din București 40.019. Prețul acestor încălziminte, față de anul trecut, costă pe stat mai puțin cu 121.603 lei și 35 bani.

— **Arhiducele Johann Orth trăiește.** Ziarele din Chicago, Boston și St. Francisco aduc știrea senzațională că Johan Orth, sub care nume se ascunde dispărutul arhiduce Johann Salvator, ar fi fost găsit într'un

oraș din statul Ohio, unde e mașinist și câștigă 15 dol. pe zi. Dînsul ar fi trecut de 60 de ani și e descris ca un bătrîn sătul de viață, care ar vrea să revie în patrie și să moară acolo. Ambasadorul austro-ungar din New-York, ar poseda o fotografie a acestui mașinist de origină imperială și să spună că în liniile fizionomiei bătrînului s'ar recunoaște trăsăturile feții arhiduceului!

Ziarele americane spun că arhiducele Johann Orth ar fi sosit în America la 1890. Atunci el s'ar fi dus în America de sud și că și-ar fi cumpărat o fermă în Argentina. Acolo ar fi stat 7 ani, s'ar fi însurat și ar fi avut doi copii. La 1902 ar fi emigrat la Martinica, unde, cînd cu erupțiunea muntelui Pellé familia lui ar fi dispărut în cataclism. După ce s'a dus pentru cîva timp din nou în America a plecat la Paris, și apoi din nou s'a dus în America, unde trăiește în Ohio din munca brațelor sale.

— **Condamnarea lui Lopuchin.** Se telegrafiază din St. Petersburg: În pertractarea de ieri s'au celit două scripturi confiscate dela revoluționari, cari comunică că Lopuchin a desvălit activitatea provocatorului Azev. Procurorul și-a motivat propunerea și a ajuns la concluzia, că desvălirea lui Azev a folosit revoluționarilor. Apărătorul a arătat, că Lopuchin nu se ține de partidul revoluționar și că prin desvălirea lui Azev a făcut serviciu statului, fiindcă aceasta a cauzat desbinarea partidului. Lopuchin de încheiere a adăugat că n'a avut nici odăi nici un amestec cu revoluționari. Când a auzit dela Burzev, că Azev organizează un atentat terorist nu s'a simțit îndreptățit, ca să retacă rolul lui Azev.

Tribunalul l'a condamnat la 5 ani muncă silnică, fiindcă face parte dintr'o bandă de criminali. Fiindcă Lopuchin face parte din noblime, verdictul s'a trimis țarului spre absolvare.

— **Brutalitatea unui profesor.** Profesorul de liceu din Kaposvá, Szegvári Gyula a comis o faptă brutală, pentru care e indignat întreg orașul. Elevul de clasa V. Benics János fiindcă a avut curajul să ridă în ora profesorului sus numit, a avut să îndure dela acesta o bătăie brutală. Chiar când i-s'a pornit sîngule pe nas și pe gură, profesorul continuă cu palmuirea și numai un alt profesor, care speriat de țipetele elevului alergă într'ajutor, îl putu scăpa de furia lui Szegvári. Directorul liceului a pornit cercetare contra profesorului brutal.

— **Sărbătorirea mamelor în America.** Dumineca trecută s'a sărbătorit în America cu mare însuflețire »ziua mamelor». Fiecare cetățean, fără deosebire de etate și sex, purta la butonieră în amintirea mamei lui, o garoafă albă, așa că s'au adus garoafele cu vagoane întregi. Nu numai în New-York, ci și în Chicago se va sărbători cu mare însuflețire »ziua mamelor», unde se va ține un congres mare împreună cu expoziție.

Felurimi.

Camerierul țarului. Krotof, se numește camerierul țarului, în care acesta are o încredere oarbă și îi dă voie să stea ziua și noaptea, tot în apropierea lui. Se știe că țarul Nicolae II. stă mai mult departe de Petersburg, cînd în Țarskoe Selo, cînd în Peterhof. Dacă vrea să se înțeleagă cu miniștrii, generalii s'au cu dignitarii de curte, se folosește de telefon. Aparatul de telefon e în camera de lucru a țarului. Șambelanii și adjutanții își au locul în antișambra și așa nu pot auzi niciodată ce telefoniază țarul. Singurul Krotof e umbra vie a țarului și le știe toate. Dacă țarul e prea enervat sau supărat, își transmite ordinele de telefon prin iubitul lui camerier. În timpul din urmă prin el a comunicat lui Izvolski, cât de nemulțumit e Nicolae II. cu politica lui. Și sub efectul acestei comunicări de telefon ministrul afacerilor externe al Rusiei, și-a depus porfiliul. Toți miniștrii, toți generalii și toți bărbații de stat străini trebuie să se adreseze prin telefon lui Krotof înainte de a putea vorbi cu țarul. Nicolae al II. are o încredere nețărmurită în camerierul lui, fiindcă s'a convins că și sub conspirațiile nenumărate ale curții rusești, el i-a păstrat credința plină de abnegațiune și devotament.

Poșta Redacției.

Nu-mă vind. Vă rugăm să ne trimiteți *dovezi*. Căci, dacă e așa cum spuneți Dv., cazul acesta merită să ne ocupăm mai pe larg de el.

Petrache. Scrie-ne adresa.

Economie.

Tirgul de bucate din Aradul nou.

14 Mai 1909.

S'au vandut azi:

grâu 200 mm.	13.80—14.20
cucuruz 400 mm.	6.90—7.—
secară	9.60—
ovăs	8.10—
orz	8.—

Freţurile sunt socolite în coroane şi după 50 kg.

Bursa de mărfuri şi efecte din Budapesta.

Budapesta, 13 Mai 1909.

Grâu pe Mai 1909	28.34—28.36
Grâu pe Oct.	24.18—24.20
Secară pe Oct.	19.04—19.06
Cucuruz pe Mai	15.74—15.76
Cucuruz pe Iul.	15.02—15.04
Ovăs pe Oct.	15.36—15.38
Rapiţă pe Aug.	29.12—30.—

INCHEIEREA la 1 ORĂ şi jum.:

Preţul cerealelor după 100 kg. a fost următorul
Grâu nou

De Tisa — — — —	29 K.	20—30 K.	20 fil.
Din comitatul Albei —	28	80—29	76
De Pesta — — — —	29	70—30	—
Bănăţenesc — — — —	27	70—29	—
De Bacica — — — —	29	30—29	40
Secară de calitate I	19	40—19	50
Secară de calitate mijloc.	19	—19	20
Orzul de nutreţ, cvalit. I.	18	—18	20
» » calitate a II.	17	50—17	80

Ovăs	I.	18	30—18	50
»	II.	17	50—17	90
Cucuruz	—	15	30—15	50
Tărăţe	—	11	60—11	80

Redactor responsabil Constantin Savu.
»Tribuna« institut tipografic, Nichin şi cons.

„Wällischhof“

sanatoriu

aranjat după sistemul dr. Lahman cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale şi dietitice, 1 oră şi jum. depărtare dela Viena în regiune romantică şi sănătoasă.

Posta şi Telegraf: Maria Enzensdorf (bei Wien).

Cu desluşiri şi prospecte stă la dispoziţie direcţiunea şi medicul şef al stabilimentului

Dr. Marius Sturza.

Apa minerală: **Phönix din Buziaş**

învieorează, vindecă. La boalele de rinichi şi băşică, la boalele de aprindere învechite a rinichilor, contra formării pietrii şi nisipului în băşica urinului, la boalele acute de laringe şi de plămâni are efect excelent. — Recomandată de medici. —

Depozit general la firma:

Pollák József

Arad, József főherczeg-ut 11.

Nr. 1259. 91. şc. 1909.

Concurs

Din partea Consistorului gr. ort. român din Oradea-mare, pentru postul de catihet gr. or. român la gimnaziul superior din Beiuş împreunat cu postul de rector al internatului diecezan de acolo, — se publică concurs.

Beneficiul împreunat cu acest post de locuinţă şi proviziune întreagă în internat şi 1600 (unamii şasă sute) coroane bani, plătiţi în rate lunare anticipative.

Cei ce vor recurge pentru aceasta funcţiune, vor avea să dovedească că:

- a) Sunt ort. români şi aparţin ierarhiei mitropolitane din Ungaria şi Transilvania
- b) că au testimoniu de maturitate şi calificăţiune pentru parohii de clasa I;
- c) că în serviciile anterioare au dovedit sârguinţă şi purtare bună;
- d) că este necăsătorit.

Se observă că alesul catihet-rector al surat prescrierilor §-ului 6. din regulamentul pentru administrarea internatului are să cuiască permanent în internat.

Recursele vor fi a se prezenta la Consistor, până inclusive în ziua de lunie a. c.

Oradea-mare, 28 Aprilie (11 Maiu) 1909

Vasile Mangra m.
vicar episcopesc.

Dacă a-ţi încercat toate!

şi tot nu v'au trecut durerile reumatice cereţi o sticlă de **SPINT DE GHIAȚĂ**

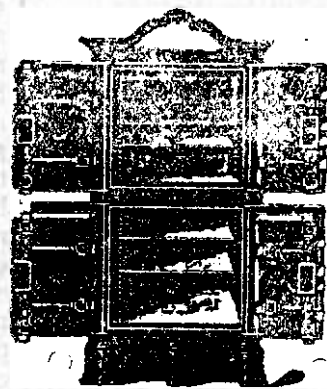
care face să înceteze imediat orice durere de cap, de dinți, junghuri în coastă și în spate, se foloseşte cu rezultat bun. În contra GUTURAILULUI singurul remediu.
Preţul unei sticle 60 fiteri, o sticlă mare 1 cor. 20 fil., 3 sticle mari sau 6 sticle mici se trimt porto franco.
Cantităţi mai mici nu se trimt prin postă.

Se găseşte şi se poate comanda la **Szémann Agost** farmacist, Hatvan, Fötér nr. 2. Se expediază zilnic în toate părţile.

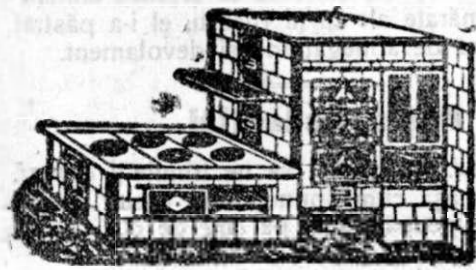
Recomandă fabricațiile sale proprii de **casse de bani**

de orice mărime și construite din materialul cel mai bun și mai trainic.
Fabrică: dulapuri pan-cerate, safe-deposite, încuietori-safe pentru casse de economii, dulapuri de bani și documente totfelul de articlii ce se țin de branşa asta.

Recomandă de-asemena practicele (maşini)
● **cupatoare de fert** ●
In toate versatiile dela execuția cea mai simplă până la cea mai elegantă.
Atrage atențiunea on. public din localitate și din împrejurime asupra atelierului său de
● **lăcătuşerie, și construcție** ●
care-i cel mai mare din tot Sibiul și pe care l-am instalat conform cerințelor moderne și l-am înzestrat cu puteri excelente de muncă! Primesc ori-ce-fel de construcții atingătoare de această branse, precum:

lucrări de la clădiri, portaluri, schele și gratii de fer, îngrădiri de fer la coridoare și balcoane, geamlăcuri, uși de fer, îngrădiri de fer, la mormânturi, cișmele și orice lucrări de fer și lucrări de bas-relief.

Trimt gratis și franco decluziuni (proiecte de cheltuell) pentru casse de bani, mașini de fert (şparchert) etc.

E. Purege
Sibiu, Schmidgasse 19.

Grosz Nagy Ferencz,
farmacia Debreczen

Medicament pentru văpsirea părului.
In culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau munta sa o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și se culoare 4 cor.

Numai există reumă!
Cine voește să scape de ori-ce soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul **Balzam Regesc** (Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici 1 sticlă mare 2.65 Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 6.65 Cor. cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

MUSTAȚA E FRUMOASA
dacă întrebainjezi
POMADA HAJDUSAG
cea mai bună pentru creșterea și poartivirea mustetelor, pregătită din materle neunsuroasă. Efectul se vede foarte lnt și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin postă se trimt numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratull.

S'A DESCHIS!

Locul cel mai frumos, plăcut și elegant de recreare în Arad
Chioscul transform. din nou din parcul Baross a lui **MIHALYI GYULA.**

Serviciu conștiințios! — Prețuri ieftine! — — Muzica militară Lunia și Vinerea dela 5 ore d. a.

PETRY ÁRPÁD

orologier și mecanic

Oradea-mare — Nagyvárad, Rákóczi ut 3.

Recomandă atelierul său bogat de oroloage, instrumente optice și de fotografat; ține în magazin cele mai bune oroloage, ochelari, ochiane, termometre, barometre, gradator medical pentru căldură și ferbințală, gradator — pentru spirt și aier, — precum și tot felul de articlii pentru fotografiat și primește repararea tuturor lucrărilor ce se țin de branșa aceasta cu prețuri ieftine pe l. garanță.

100 bucăți de corecte

(propuse de examen) pe hârtie calitatea cea mai bună 90 fil., 1000 buc. 8 cor. 40 fil. Porto poștal la 100 buc. 30 fil., peste 100 buc. până la 600 buc. 72 fileri. Toc »Haladás« pentru corecte, cu care singur își poate lega fiecare corectele, cu porto cu tot 1 cor. 40 fil. — se capătă la librăria Ingusz I. și fiul, Arad. Nr. telef. 517.

KONTSEK GÉZA

mai nainte Gaszner Károly în DEBREŢIN (Debrecen)

Recomandă revanzătorilor semințe de legumi și de flori în locuri fine în dușap de vânzare foarte frumos ornate, pe lângă rabat mare. Catalog de prețuri trimite gratis.

Cele mai bune semințe din lume. (Fond. 1872)

AVIZ!

Din partea unei societăți de asigurare bine acreditate se caută

funcționari volajori

vârșăți în afaceri de asigurare, pentru serviciu extern (aclozitori), cari au relații cu cercuri mai bune, eventual domni solizi, cari doresc să se dedice acestei ocupațiuni. — Oferte cu indicarea pretesiuilor sunt a se trimite sub inițialele »A. Z. 1000« la administrația acestui ziar.

Putere și viață

înseamnă pentru organismul omenesc slăbit folosirea a-comodată a electricității. În privința acestei cercetătorii și învățații și astăzi sunt de aceeași părere. Electricitatea a produs inovațiuni epocale pe nenumărate terene, iar cercetările

științifice și experiențele dovedesc și aceea, că puterea aceasta naturală este menită să fie medicamentul viitorului. Cunoști D-ta efectul electricității la diferitele boale și la slăbiciunea înainte de timp? Ști D-ta, că succesele acestui mod de vindecare puternic și multilateral nu arare-ori te surprind: chiar și pe cel specialist? — Comparat-a D-ta factorul acesta însemnat de vindecare cu alte specii de vindecare? Dacă nu, apoi broșura noastră

»A modern villamos gyógymodról« îți servește cu explicații amănunțite. Cartea aceasta ori-cui va cere-o provocându-se la ziarul nostru se trimite gratuită și francată prin

Laboratorul medical Electro-Vitalizer Budapesta, IV. Károly-körut 2 félem. 51.

Epistolă de recunoștință.

Csábi Péter, cărmaci, Zimony, Czigány-sziget, portul de iarnă. 18 Ian. 1909.

Mult stim. Dle medic! Pentru aparatul ce mi-ai recomandat prin care mi-am ajuns scopul deplin, Vă exprim mulțăminta cea mai călduroasă, întrucât vina de aur mi-s-a vindecat, am scăpat de vaiturile de cap, în corp nu mai simțesc nici o durere. Repețindu-mi mulțăminta călduroasă Vă asigur, că aparatul și institutul Dtre oricui îl voi recomanda cu cea mai mare căldură.

Cupon pentru carte gratuită.

LABORATORUL MEDICAL — — „ELEKTRO-VITALIZER“ Budapesta, IV. Károly-körut 2, félem. 51.

Rog a-mi trimite gratuit și francat în plic opul »A modern villamos gyógymodról« pentru { bărbați. (Cele de prisos să se șteargă). } femei.

Numele .....

Adresa .....

„MOLLY“

— În trei zile face mânilor — catifelate și albe ca spuma.

Marca înregistrată.

Acest conservativ al mânilor, este compus din substanțe recunoscute de știința cosmetică modernă, ca cele mai bune și inofensive pentru catifelarea și îngrijirea mânilor și întrece în efect, orice alt preparat de acest fel. Se întrebunțează cu mult succes contra roșeții

mânilor și contra tuturor altor efectiuni a pielei mânilor.

„Molly“ este un remediu excelent pentru mânilor cari se ocupă regulat cu lucrul de casă; moaie pielea în scurt timp și dă mânilor o albeață foarte plăcută.

Prețul unui flacon 1 cor.

Se prepară și se vinde la:

Drugeria și parfumeria **NESTOR HANZU**

Arad, Weitzer János-utca 2.

Fiți atenți la firmă!

„Rákóczi“

cea mai : mare fabrică : de stropi- : — toare —

POLLATSEK A., Gzezléd.

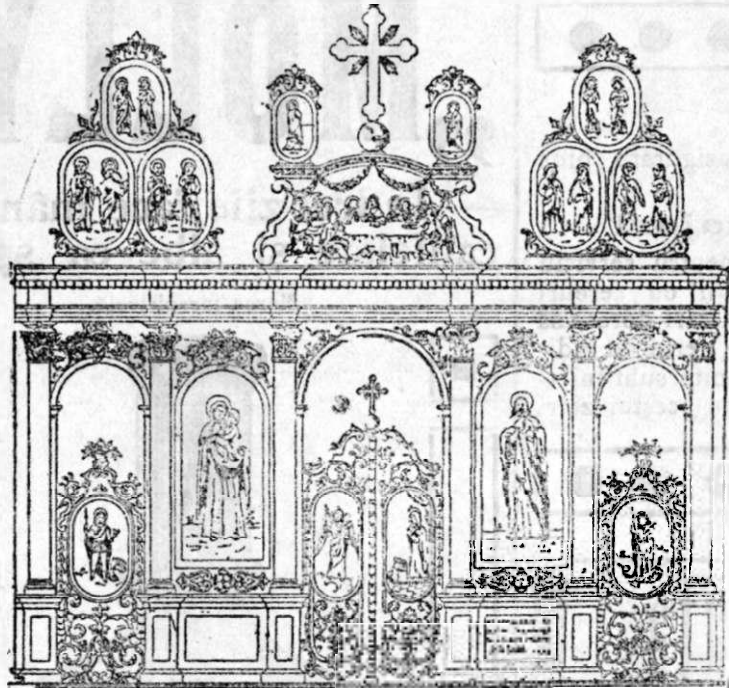
Recomandă fabricatele proprii de stropitoare »Rákóczi«, pe lângă cea mai deplină garanță.

Revanzătorilor se dă rabat. Să ne ferim de orice imitații.

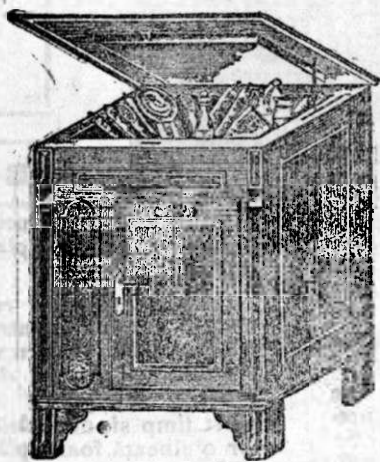
Urr György sculptor, în **CAȘOVIA.**

Primul atelier din Ungaria de sculptură pentru montarea bisericilor provăzut cu motoare.

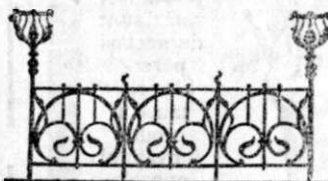
KASSA, Bethlen körút Nr. 24.

Recomand on. preotimi atelierul meu celebru. Fac altare artistic lucrate, precum am: voane, iconostase, străni și altele. 101 certificate de recunoștință. Se trimit planuri la dorință precum și preț-curent.

Fondat în anul 1873.

Seemann József

lăcătuș tehnic

fabricant de mobile de fier, foie de suflat și dulapuri de gheață

în Cluj (Kolozsvár) str. Malom nr. 20. (Casa proprie.)

Recomandă hotelierilor, măcelarilor și în gospodăria casei dulapuri de gheață dela 32 cor. până la 500 cor.

lăcătarilor și faurilor foi de suflat excelenți.

măcelarilor, morarilor, comercianților și domniilor

cântare

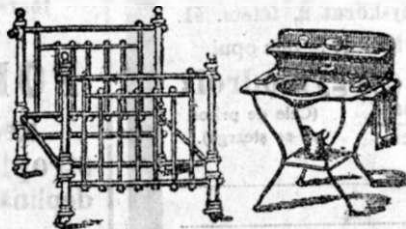
zecimale și centimale și cântare-poduri în diferite mărimi.

Lucrul bun nu e scump.

Serviciu prompt.

Vă rog să fiți atenți la firmă!

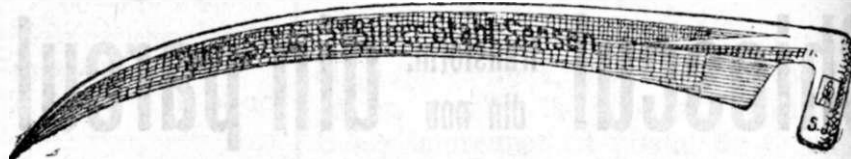
Instituteslor, spitalelor, cafenelelor și ospătărilor tot felul de

mobile de fier.

Primește tot felul de lucrări de lăcătușerie ș. a. lucrări de fier pentru zidiri, porți de fier îngrădire de morminte și vetre de fier din material excelent cu prețuri moderate.

Acci cari cer, cu provocare la ziarul „Tribuna“, primesc catalog de prețuri ilustrat gratis și porto franco.

Cea mai bună coasă din lume

este coasa de oțel de St. Anton și se poate căpăta singur numai dela Sohr Pál Somogy-Szill Főter 1.

Coasa de oțel de tun „St. Anton“ se fabrică din oțelul de tun mestecat cu cel mai mobil metal special, care este secretul fabricii.

500 de coroane plătesc celui ce este în stare să arete o coasă de oțel de tun „St. Anton“ cumpărată dela altă firmă.

1000 de coroane plătesc celui ce este în stare să găsească între 100 de coase de tun „St. Anton“ două rele. — Celce are lipsă de o coasă bună și de toată încrederea, să nu cumpere o altă coasă, până când nu cere dela vestita firmă de sus catalogul ilustrat, care se trimite ori cărui gratuit și franco.

Cereți un astfel de catalog pe o cartă poștală. Lunile de iarnă sunt cele mai potrivite pentru adunarea de comande. Ceice adună comande primesc rabat! Garanția deplină. — Comandându-se 10 bucăți, o coasă se dă în cinste.

Cereți un astfel de catalog pe o cartă poștală. Lunile de iarnă sunt cele mai potrivite pentru adunarea de comande. Ceice adună comande primesc rabat! Garanția deplină. — Comandându-se 10 bucăți, o coasă se dă în cinste.

Serviciu conștiincios!

Mai multe mii de scrisori de recunoștință și comande se pot arăta și pune la dispoziția ori-cui.

Briciu de oțel de diamant

cu garanția de 5 ani, costă 1 fl. 50 cr.

„AURORA“

Intreprindere Română în New-York 204 — W. 14 th. st. — Director: Dr. E. Lucaciu.

Fondată și incorporată conform legilor statului Illinois în 1909.

În toate afacerile referitoare la America, cereți deslușiri dela firma „Aurora“.

Banca Română „Aurora“. Dacă cineva dorește a trimite bani din America în țara veche, ori are bani de depunere să se întoarcă la banca română „Aurora“ din New-York 204 — W. 14 th. str.

Librăria „Aurora“. De doriți ori-ce soi de cărți, de rugăciuni, de cețit, de învățat, cereți catalogul librăriei noastre care este cea mai mare și mai bogată librărie românească din America.

Dacă vreți să călătoriți în America, ori din America în țară, cereți deslușiri și cumpărați bilete de vapor dela întreprinderea „Aurora“ 204 — W. 14 th. str. New-York. Pe ori-ce linie Vă putem vinde bilet.

Dacă cumpărați dela noi bilet pe vapor veți primi adăpost în casa română de emigrare „Aurora“ 204 — W. 14 th. str., care este singura întreprindere română incorporată după legile Statelor-Unite.

Toți românii cari vin ori pleacă din America, ori sunt în America, sunt rugați a informa biroul central „Aurora“ despre locul unde petrec ori unde s'ar muta cu locuința, ca să fie ținuți în evidență în registrele casei de emigrare și la toate împrejurările să se poată da deslușiri la aceia cari le-ar dori.

Dacă cineva dintră emigranți dorește să cumpere pământ în America să ceacă informații dela întreprinderea „Aurora“.

Toate epistolele să se trimită la adresa;

E. Lucaciu, director, 204 — W. 14 th. str.

— New-York S. U. A. de N. —

Cine dorește răspuns este rugat a aiațura o marcă de 30 fil. ori 5 cents.

Mogyoróssy Sándor

sculptor acad. și pietrar

GYULA

Köröspart-utca 20.

Pregătește monumente mormântale din marmoră, cripte table comemorative, stâlpi comemorativi, altare, amvoane, sculptură monumentală și ornamentală

și orice lucrări de bransa aceasta. — Planuri și prospecte pregătește gratis.

Telefon : Sas-szálloda.

Telefon : Sas-szálloda.

Vă rog ca renumita mea prăvălie și atelierul să nu-l confundați cu altă fi. mă! —

KEPES ELEK

pregătitor de bandaje și mănuser

Oradea-mare (Nagyvárad)

Sas-szálloda-átjáró (Passage).

În atelierul meu pregătesc bandaje de surprătură la cazurile cele mai complicate, bandaje de pânzeci, ciorapi de gumă, mașini ortopedice, articole pentru căutarea bolnavilor și orice lucrări de branșă aceasta cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanță.

Cearșafuri și perini din piele de cerb, pre um și alte lucrări de piele de cerb. — Primesc și curățirea mănuserilor și orice reparație.

Odăi de probă separate pentru femei și bărbați. Țin în depozit tot felul de specialități (preservative) franceze,

— cari se pot căpăta cu prețurile cele mai moderate. — La cumpărarea articulelor femeiești serviciu prin femei.

Neumann Károly

atelier de zugrăvire pe sticlă, poleitor de sticlă și stabiliment de fabricarea oglinzilor

Nagyvárad, Teleki-utca 11.

Adresa telegrafică: MŪIPAR NAGYVÁRAD.

Fereștri pentru biserici zugrăvite artistic.

Lustruire modernă în colori, din opal american etc. și din alte soiuri de sticlă, încadrate în plumb, aramă și argint. Lucrări de sticlă aurită și argințită pentru zidiri, mobile etc. Zugrăvire de embleme. — Mozaic italian și american. — Atelier cu instalație electrică pentru poleitul sticlei; poleire în toată forma și mărimea. — Cadre străvezii și din sticle de oglinzi. — Fabrică de oglinzi. — Plănuiește și aranjază vitrine moderne. — Magazin de oglinzi și sticle colorate.

Schimbare de prăvălie!

Am onoare a face cunoscut on. mei mușterii, precum și on. public, că

Prăvălia și atelierul de mobile și măsărie

din strada Deák-Ferencz Nr. 33 cu 1 Mai a. c. mi-le-am mutat în

str. Szent-István Nr. 3 (casa proprie).

Rogându-mă pentru binevoitorul sprijin și pe viitor, — sunt cu distincă stimă

Kremmer János
măsar și măiestru de mobile.

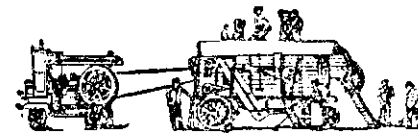

Neugebauer Antal

primul atelier de mașini agronomice și turnătorie de aramă.

Fundată la anul 1858 — SZOLNOK Casa proprie și fabrică Tiszapart.

Pregătește: căzane cu aburi pentru mori nouă, dulapuri noi rezistibile focului, dulapuri pentru fum, hornuri de fier, basenuri și vâlăie, osii pentru mașini etc. și tot felul de vărsări de aramă și fier după desemn, măsură și muștră.

Pluguri de fier cu unu și două pantere brevetul cel mai nou, mașini de sămănat cu rinduri cu și fără păreche, greble pentru adunatul fânului, umplătoare și tăietoare de fân, mașini pentru săpat, mașini secerătoare, grape. Motoare cu benzină, petrolu, gaz și oleiu brut sistemul cel mai nou, gradatoare și țevi de cazane. Mașini folosite se pot schimba. Instrumente economice. Instrumente pentru manipularea

vinului s. a. presse, zdrobitoare de struguri, stropitoare etc. și articole pentru lăptărie. — Fântâni cu pompe și tulumbă, precum și burdufuri de cânepă și gomă. — Orice reparațiuni și transformări se eșteuesc ieftin. Nou! Atrag atențiunea proprietarilor de mori, fabrici de spirt, ferește, proprietarilor de pământ, mașine și orice soi de motoare asupra celor mai noi Nou!

3 mașini sfredelitoare

construite și pregătite de mine, cari întrec orice alte mașini sfredelitoare. — Sfredelitoarele acestea se pot folosi la mașini de orice mărime și lungime, la locomobile și motoare-pompe și la orice osii roase, precum și la apeducte deodată și așa cu cea mai mare siguranță se poate sfredeli, oriunde în moară sau alt loc, de la 100 mm., până la 1500 mm., fără ca sulul de sfredelit să se desfacă, iar avantajul principal e, că mașina fiind făcută din oțel și oțel vărsat, este ușoară. — Sfredelituri cu mașina ori-unde la fața locului.

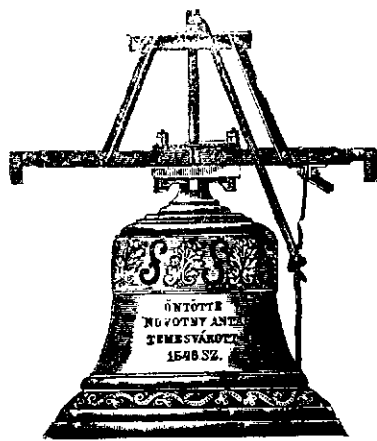
Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

Turnătoria de clopote. Fabrica de scaune de fer pentru clopote, alui

ANTONIU NOVOTNY - FABRIC. -

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate CLOPOTELE GĂURITE ventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de motal. Profouranturi ilustrate gratis.

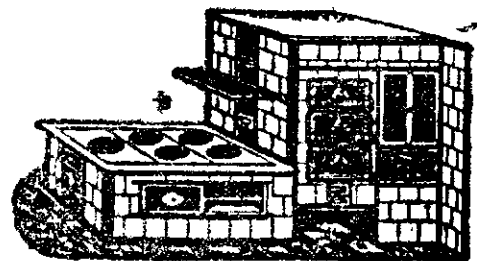

HARMATI EMIL
NAGYVÁRAD
Rózsa-u 4 (Casa proprie).

Atelier de lăcătărie și tescuit, fierărie etc.

Pregătește tot felul de lucrări cu fier pentru zidiri și lucrări de lăcătărie și anume: ventilatoare patentate la fereștri, închizători, parasoale, porți cu gratii patentate ce se pot constrânge și întoarce în laturi, șaluzine de scândurișă sist. Esslingen, șaluzine de oțel și de pânză, pregătitor specialist de vetre de fier, vâlăie pentru adăpatul porcilor și a vite-lor, apa-duct și lucrări de instalație electrică.

Nrul telef. 355.

Unicul mijloc
pentru conser-
varea

frumuseții femeiești

este

CREMA DE VIORELE a lui Erős.

Crema aceasta în timp scurt face să dispară piștrulele, petele de tot felul, sgrăbunțele și orice afecțiuni ale pielii. Pielea chiar și la persoane mai în etate devine curată, frumoasă și catifelată. Nu conține nici mercuriu, nici plumb. Nefiind unsuroasă se poate folosi și ziua. Prețul unei tegle 1 cor. **SĂPUN DE CREMA DE VIORELE** 80 fl.

Pudra de vioarele a lui Erős

absolut nevătămătoare și e cea mai plăcută pudră a publicului inteligent. Prețul unei cutii 1-20 e.

Regulatorul de păr Carborin a lui Erős.

În scurt timp părul își va căpăta culoarea și luciul original, și totodată împiedecă căderea părului. E compoziție absolut nevătămătoare. Prețul unei sticlețe 1-20 cor., a unei sticle mari 2 cor.

Erős Aladár, farm. la „Holló” în Déva Nr. 4.

Șpirtul aromatic pentru păr a lui Erős

curăță pielea capului, întărește rădăcinile părului, nimicește mătreața și împiedecă căderea părului. Prețul unei sticle 1-20 cor.

Pomada Tanochinin a lui Erős

este un mijloc neîntrecut, nu numai că întărește părul, dar îi dă luciul frumos și îl face elastic. Prețul unei tegle 1-20 cor.

„S U D I N” a lui Erős

după o mică folosire oprește total chiar și asudarea cea mai înrădăcinată. Mijloc excelent contra asudării picioarelor și mânilor. Prețul unei sticle 1 cor.

Să vă păziți de imitațiuni!

După trimiterea banilor anticipativ prin poștă sau cu rambursă expediază:

Cel dintâiu atelier de pietri monumentale aranjat
cu putere electrică.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA măiestru de monumente
și pietri de cimitir —
Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în
Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central:

Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyszeben, Déva și Bánpatak.

S'a deschis

în strada Hunyady

sursă ieftină de cumpărat

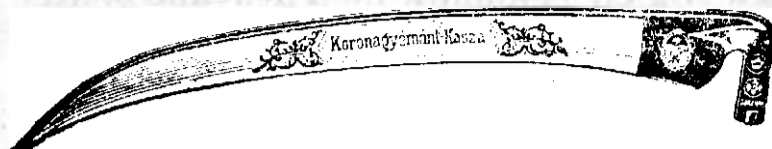
unde se capătă: **materii pentru haine bărbătești și femeiești, pânze, șifoane, zefire engleze etc.** cu prețuri foarte ieftine.

Orele de prăvălie: dim. dela 8—12, d. a. dela 2—7.

MAUTNER M.

Să ne credeți

că este în interesul D-tre,
dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau moi nu se găesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucați garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc.

Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2- 2-20 2-40 2-40 2-60 cor. una se dă rabat. —

Comandele se pot face prin trimit. banilor înainte sau pe lângă rambursă la

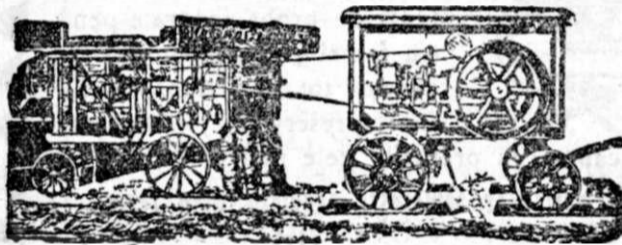
Lengyel Testvérek magazin de coase
Kaposvár, Fő-utca 22 T. „Koronagyémánt”

Prima firmă de motoare sudungară.

Schmerek și Szabó

⊙ ⊙ Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-u. 14. ⊙ ⊙

Recomandă motoare mănate cu ulei brut, benzin și cu gaz de prima calitate, precum și ori-ce artielli tehnici, uleiuri instrumente și mașini. Primește instalație de mori pentru măcinat. - Atelier de reparat propriu!

Catalog de prețuri se trimite gratuit — și francat. —

Curs permanent de

stenografie și dactilografie!

Curs nou de patru luni.

Se deschide în prima zi a fiecărei luni.

— Zilnic se pot face înscrieri! —

Se primește orice lucrări dactilografice sau hectografice! ● ●

Mare magazin de cele mai bune revizite pentru mașini dactilografice.

Atelier de reparat mașini dactilografice și de comput. ■ ■ ■ ■

Ziffer és Molnár

atelier teh. de toate mașinele dactilografice

Arad, Szabadság-tér 16.

Palatul Domány.

Nr. telef. 613.

La cerere telefonică stăm la dispoziție pentru copiere stenografică în limba ungurească și germană după dictat.